

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

LIBRARY

JUL 05 1984

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON, WI 53706

VOLUME LXIV Nr. 13

KETVIRTADIENIS, LIEPOS [JULY] 5, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

APLANKIAU LIETUVĄ ŽMONĖS SUNERIMĘ TENKA STEBĖTIS NUOŠIRDUS AČIU

Mieli skaitytojai, kaip žinote, buvau dešimčiai dienų nuvykęs į Lietuvą. Ta proga priėmiau Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku suteiktą man Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo apdovanojimą ir užvedžiau šnektą su žurnalistais, menininkais bei kultūrininkais ir visuomenininkais, kad turėtų galvoje, jog kitais metais "Vilniai" bus jubiliejiniai metai — laikraštis minės savo gyvavimo 65-rius metus. Ne vieną jų kviečiau dalyvauti šioje didžiulėje mūsų laikraščio šventėje.

Sie du reikalai ir buvo svarbiausiais tikslais vykti į Lietuvą. Žinoma, traukė ir širdis dar kartą pamatyti savo tėvų žemę, kaip ji stotasi didingam komunistiniam gyvenimui, kokiomis nuotakomis gyvena Lietuvos liaudis, kokius laimėjimus jau pasiekė jos ūkis Tarybų santvarkos sąlygomis.

Dabar keliauti į tolimus kraštus nebėra problemos. Dėka išsivysčiusiai susisiekimo technikai, pasaulis pasidarė mažytis. Iš Chicago lėktuvais nukeliauti į Maskvą neilgiau trunka, kaip anksčiau arkliais iš Panevėžio nukeliauti į Kauną.

Tačiau keliauti į tolimus kraštus patogiai mažiems pasauliui kyla grėsminga problema jam sudegti branduoliniame kare. Jeigu Pirmas pasaulinis karas palyginus su Antruoju pasauliniu karu buvo tik niekas, o Antrasis pasaulinis karas palyginus su branduoliniu karu, kurio laukiame, bus tik pasišaudymas ir pasibombardavimas iš bombonešių.

Branduolinis karas grąšina žmonijai suspirgėti. Tai problema, kuri ne vienam doram žmogui kelia nerimą.

Sunerimus čia pas mus Amerikoje taikingoji liaudis, kad gali kilti branduolinis karas, sunerimę Vakarų Europos žmonės, sunerimę mūsų broliai ir sesės Tarybų Lietuvoje, sunerimusi visa doroji žmonija. Bet kaip rodo visi ženklai, prošvaisčių, kad karo bus išvengta beveik nesimato.

Nežiūrint titaniškų pasaulyje taikos šalininkų sąjudžių, šimtąkstantinių demonstracijų už taiką, žmonių šauksmo prieš karą, agresyviojo imperializmo statybiniai vis tiek ruošiasi karui, asignuoja bilijonines sumas karo reikalams, išradinėja vis baisesnius bei tobulesnius ginklus.

Kiek teko šnektelti lėktuve su bendrakeleiviais, su žmonėmis Frankfurto aerouoste, Lietuvoje, visi laukia Amerikos prezidento rinkimų. Girdi nuo jų priklauso bus ar nebus karas.

SKAMBA LIETUVIŠKA MUZIKA

Nuotraukoje: Dainuoja "Ąžuoliuko" choras. V. Gulevičiaus nuotrauka

Apie šiandieninę lietuvių muziką, jos vaidmenį visame kultūriname gyvenime pokalbyje su žurnaliste V. Petrauskaite pasakoja Lietuvos TSR kompozitorių sąjungos valdybos pirmininkas, Valstybinės konservatorijos rektorius, respublikos liaudies artistas Vytautas LAURUSAS:

— Mūsų profesionalioji muzikinė kūryba savo biografiją skaičiuoja tik dešimtmečiais. Visai dar neseni laikai, kai turėjome vos keletą savų, lietuvių kompozitorių: Mikas Petrauskas, Česlovas Sasnauskas, M. K. Čiurlionis, J. Naujalis... Ateinančiais metais ruošiamės iškilmingai paminėti vieno iš Lietuvos valstybinės konservatorijos steigėjų, įžymaus kompozitoriaus Juozo Gruodžio gimimo 100-ąsias metines.

O štai šiuo metu mūsų sąjunga jungia jau daugiau kaip 60 kompozitorių, apie 40 muzikologų... 60 kompozitorių, ir beveik visi

Iškeliavus iš Amerikos svetur, tenka stebėtis žmonių dėmesiu Amerika ir, kad žmonių dėmesio centre nebe Amerikos aukščiausio pasaulyje lygio technika, išvystyta ekonomika, mokslas, žmonių gyvenimo lygis, o užsienio politika, ar ji privės pasaulį prie branduolinio karo, ar pakryps į taiką.

Jeigu anksčiau mūsų šalis, Amerika, pasaulyje garsėjo savo turtais, demokratinėmis laisvėmis, dabar ne tik garsėja, o jau išgarsėjusi kaip karo grėsmės židinys.

Baigdamas noriu pasakyti nuoširdžiausią ačiū laikraščio kolektyvui už sudarytas sąlygas ilgesniam laikui pasitraukti nuo darbo, leiskite atsiprašyti visų jūsų, kad viena "Vilnies" laida neišėjo.

Leiskite padėkoti draugams bei pažįstamiems Lietuvoje, jų organizacijoms ir Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumui už suteiktą man Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo.

Didelis ačiū sveikinusiems mane jubiliejaus proga. S. J. Jokubka

— Lietuvos TSR valstybinės konservatorijos auklėtiniai, išaugę, savo talentą subrandinę Tarybų valdžios metais.

Svarbią vietą lietuvių tarybinių kompozitorių kūryboje užima muzikiniai sceniniai veikalai. Iš 25 operų, sukurtų per tris dešimtmečius, net devynios papildė mūsų muzikinį lobyną per pastaruosius penkerius metus. Akademini operos teatras yra pastatęs E. Balsio "Keliuonę į Tilžę", Kauno saviveiklininkai — G. Kuprevičiaus "Su visu šiuo pasauliu", Kauno muzikinis teatras į šių metų repertuarinius planus įtraukė B. Kutavičiaus operą "Žalias paukštis Strazdelis" (pagal poeto S. Gedos poemą apie poetą Antaną Strazdelį). Laukia savo režisierių-statytojų A. Bražinsko "Kristijonas", V. Paltanavičiaus "Jūros legenda" ir kitos. Teatro afišoje nemažai vietos užima ir lietuviškų baletų pavadinimai. Šiuo metu vyksta J. Bašinsko baletas "Užkeikti vienuoliai" repetacijos. Šį kūrinių kompozitorius parašė pagal žinomą to paties pavadinimo A. Vienuolio-Zukausko apysaką.

Pagrįstai galime didžiuotis naujais E. Balsio, J. Juzeliūno, A. Klenickio, O. Balakausko, V. Klovos ir kitų simfoninės ir kamerinės muzikos kūriniams. Su pasisekimu praeina lietuvių muzikos koncertai Maskvoje, kituose šalies miestuose, užsienyje — Vengrijoje, Suomijoje, Lenkijoje, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Sudarytos sutartys su užsienio firmomis lietuvių kompozitorių kūriniams išleisti. Naujus muzikos kūrinius populiarina geriausi mūsų kolektyvai — simfoninis ir kamerinis orkestrai, atskiri atlikėjai — vargonininkai, pianistai, smuikininkai, solistai.

Vertingiausi nauji chorinės muzikos kūriniai atliekami respublikinėse dainų šventėse, chorų sąskrydžiuose, įvairių jubiliejų progomis. Pastaruoju metu mūsų chorinės muzikos repertuarą papildė V. Švedo "Rožės prie IX forto" (Kantata mišriam chorui E. Mieželaičio ir

TRUMPAI

— JAV Komunistų partijos generalinis sekr. Gus Hall sako, nežiūrint "saldžių" ėjimų, pasaulyje prez. Reagan vis tiek traukia prie branduolinio karo ribos.

— Pasaulinė profsąjungų federacija (WFTU) visų šalių darbo žmones, išleistu atsišaukimu, ragina ruoštis Tarptautinei profsąjungų taikos dienai, kuri numatoma rugsėjo 1 dieną.

— Vakarų Vokietijos socialdemokratų partijos žymus darbuotojas Egon Bahr, kalbėdamas parlamente, akcentavo, kad Vakarų Europoje raketų išdėstymas turi būti sulaikytas, o jau išdėstytos turi būti iš kontinento išvežtos.

— Čekoslovakijoje įvyko gedulo mitingai prisiminti, kaip naciai prieš 42 metus žiauriai susidorėjo su angliakasių miestelio Lidice gyventojais.

— Dauguma ispaniškai kalbančių amerikiečių organizacijų telkiasi į koaliciją, kad prez. Reaganas pralaimėtų rinkimus.

— Suomijos sostinėje įvykusioje tarptautinėje fizikų konferencijoje Indijos premjerė Indira Gandhi kalbėjo, kad turi būti padarytas galas ginklavimuisi ir sustiprintos pastangos kovoje už taiką.

— Tarptautinė studentų sąjunga (IUS) pašmerkė prez. Reagano administracijos spaudimus į UNESCO ir grasinimus, kad šių metų pabaigoje JAV išstos iš šios Jungtinių Tautų organizacijos.

— Prieš trejus metus per lėktuvų kontrolierių streiką netekęs darbo kontrolierius Raymond Lamb "įsikūrė" gyventi ant šaligatvio, netoli Baltųjų rūmų.

— Atstovų butas nutarė uždrausti Amerikos kariuomenę naudoti Centro Amerikoje tol, kol kongresas nepaskelbs karo.

kitų poetų žodžiais), R. Racevičiaus "Publicistinė oratorija", taip pat jaunų kompozitorių O. Narbutaitės, J. Baltramiejūnaitės kūriniai vaikų chorui. Pergalės Didžiąjame Tėvynės kare 40-osiomis metinėms kompozitorius A. Šenderovas sukūrė kantatą "Vai, graži graži mūsų žemelė", kurią atlieka TSRS liaudies artistas V. Noreika su respublikos nusipelnusiu kolektyvu — "Ąžuoliuko" choru.

Taigi, kaip matote, gausi lietuvių kompozitorių šeima gyvena labai intensyvių ir turiningą kūrybinį gyvenimą. Jų buičiai ir darbui sudarytos geros sąlygos. Vilniuje, prie Neries vingio, įsikūręs jaunos kompozitorių miestelis. Čia pat — ir Kompozitorių namai su perklausų sale, garso įrašų laboratorija. Dedami pamatai dar vienam pastatui, kuriame bus įrengti butai ir specialios kūrybinės patalpos. Giria lietuvių muzikai ir jų kolegos iš broliškujų respublikų ir naujuosius kūrybos namus Druskininkuose.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
"VILNIS" - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 342-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Ar verta turėti sąžinę?

Manau, kad sąžiningai atsakydami į šį klausimą, daugelis modernių amerikiečių pripažintų: verta tik tada, kai tai apsimoka.

Gerai suprantu, jog kai kurie pasipiktinę skaitytojai gali sušukti: autorius, taip sakydamas, tiesiog šmeižia Ameriką! Tai šios šalies priešų prasimanymai! Šalyje visada buvo ir yra vertinamos moralinės vertybės! — ir taip toliau, ir panašiai.

Iš karto noriu apsidrausti nuo tokių galimų kaltinimų — išvada padaryta ne iš priešiška nusiteikusių žmogaus įspūdžio, bet iš visiškai rimtos, respektabilios ir Amerikos interesus kietai ginančios spaudos, visų pirma — žurnalų. Štai dalykinių, biznio sluoksnių žurnalas "United States News and World Report", kur galėdamas gina Ameriką. Bet yra, pasirodo, sričių, kuriose tiesiog neįmanoma jų apginti. Žurnalas paskelbė plačią ir įdomią studiją apie "shopliftingą" — vagystes parduotuvėse. Nori ar ne, peršasi išvada: vagia, kas tik gali ir nebijo būti sučiuptas už rankos . . .

Tas pats žurnalas labai neseniai paskelbė interview su Mr. Jellison, prof. of Psychology.

Igoje studijoje pasakyta daug tiesos (tegu ir nemalonios) apie modernų amerikietį, jo požiūrį į gėrį ir blogį, melą ir sąžiningumą. Kokio žinomo specialisto išvada? Ji nelabai guodžianti: šiandieninėje Amerikoje gėrio ir blogio sampratas dažnai, labai dažnai apsprendžia paprasčiausias paskaičiavimas: apsimoka tai ar ne?

Štai kai kurios įdomiausios to interview mintys:

"Because we've become a very mobile society it's easier now to lie about your personal characteristics, your age, or to claim you've achieved more than you have . . ."

People lie because it is in their interest to do so. Lying helps them to achieve various goals, avoid punishment or escape criticism and rejection . . .

Research shows that most people are honest when it pays them to be so and dishonest when there are comparable rewards" — įsitikinęs profesorius Mr. Jellison.

Kitaip tariant, dabartinės amerikietiškos visuomenės mobilumas leidžia jos nariams palyginti lengvai išvengti bausmių ir nemalonumų užsmulkų melą apie save.

Labai dažnai apsimoka geriau meluoti, nei sakyti tiesybę. Ir — meluojama, ir apgaudinėjama. TAI APSIMOKA. IR TAI PATEISINA VISKĄ . . .

Noriu pabrėžti: panašios išvados peršasi ne tik perskaičius šį interview ir skaitant ne tik "United States News and World Report" žurnalą.

Tai jau tapę tikru visuomenės simptomu ir leidžia daryti labai plačias išvadas apie pačią visuomenę.

"Bet tai neliečia mūsų, ateivių, į šį kraštą!" — pasakys dažnas lietuviškai skaitas, — šiaip ar taip, mes atsinešėm kitą supratimą apie moralę, apie gėrį ir blogį".

Tas skaitytojas bus teisingas, bet tik iš dalies.

Yra Jungtinėse Amerikos Valstijose ir lietuviška save skaitanti spauda, kuri visiškai pateisina (ir, deja, kasdien praktikuoja) melą ir apgavystes — savo puslapiuose, rašydama apie dabartinę Lietuvą. Yra spauda, kuri to tiesiog moko daryti.

Kalbu visiškai ne abstrakčiai: noriu jums priminti, kad per keletą čekagiškio "Draugo" numerių tūlas Mykolas Drunga (kartais prisidengias kukliomis raidelėmis m. dr.) įrodinėja, kad esą moralu vogti, sukčiauti, grobstyti — be jokios ten priedangos.

Tiesa, jis visa tai pritaiko dabartinei Lietuvai — tai jo savotiški patarimai žmonėms: vokite, tai gerai ir gražu!

Pasirodo, ponas Drunga tos moralės neišrado pats — jam to nė nereikėjo: tai dalis amerikietiško gyvenimo būdo, kuris Lietuvoms žmonėms tikrai nepriimtinas.

Kad ir kaip dėl to liūdna būtų m. drungoms . . .

Draugystė Washingtono metodu

Washingtonas vis dažniau griebiasi atviro spaudimo metodu tarptautiniuose santykiuose ir savo tradicinių sąjungininkų bei partnerių atžvilgiu, kuriems iškyla klausimas — ar palaikyti politines Baltųjų rūmų avantiūras, ar susidurti su dar didesniu finansiniu ir ekonominiu JAV spaudimu.

Todėl net netenka spėlioti, kas buvo provokacinio pareiškimo dėl Afganistano, priimto Europos Ekonominės Bendrijos (EEB) šalių užsienio reikalų ministrų susitikime Briuselyje, iniciatorius. Šio pareiškimo tikslas — didinti įtempimą Afganistano Demokratinės Respublikos santykiuose su kaimyninė-

mis valstybėmis, imperializmo ir reakcijos kišimasi į šios šalies vidaus reikalus. "Dešimties" atstovai, liedami krokodilo ašaras dėl Afganistano liaudies "kančių" ir sunkumų, žinoma, nutyli tikrąsias įvykių priežastis.

Jie nė žodžio neužsimena apie tai, kad prievartą, žmogžudystes, sugriovimus į Afganistano žemę iš užsienio atneša kontrrevoliucinės gaujos, aprūpintos šiuolaikiniais ginklais, kuriuos pagamino ir atgabeno JAV ir jų partneriai. Ministras ne užsimena apie Amerikos ir kitų užsienio specialiųjų tarnybų instruktorius, apmokančius iš Afganistano pabėgusius galvažudžius

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

PRIEŠ KARO GRĖSMĖ

Bulgarijoje Primorsko jaunimo centre įvyko Europos, JAV ir Kanados moterų organizacijų atstovų tarptautinis susitikimas, kurį organizavo tarptautinė demokratinė moterų federacija ir Bulgarijos moterų komitetas. Susitikime, kuris vyko šūkiu: "Taikos mokykla", buvo svarstoma, kaip aktyvinti moterų organizacijų darbą, kad būtų užkirstas kelias branduolinio karo grėsmei, sudaryta tarp valstybių pasitikėjimo atmosfera.

GYVENTOJAI SUNERIME

Kanagvos prefektūros, kurios teritorijoje yra keletas stambių Pentagono karinių kompleksų, gyventojai yra labai sunerimę dėl JAV planų artimiausiu metu Japonijos uostuose, tarp jų — ir Jokosukoje (Kanagvos prefektūra) besibazuojančius JAV 7-ojo laivyno laivus aprūpinti sparnuotomis raketomis "Tomahawk" su branduoliniais užtaisais. Prefektūros gyventojų vardu Kanagvos gubernatorius kreipėsi į Japonijos ministrų generalinį sekretorių, kad Japonijos vyriausybė besąlygiškai laikytųsi trijų nebranduolinių principų: neturėti, negaminti ir neįveikti branduolinio ginklo.

DRAKONIŠKA PRIEMONĖ

Čilės karinis fašistinis režimas priėmė vadinamąjį "Antiteroristinį įstatymą". Jame numatoma įvesti mirties bausmę už veiksmus, kuriuose kariauna kvalifikuoja kaip "teroristinius", ir perduoti tokias bylas karinių tribunolų kompetencijai. Kaip pažymi stebėtojai, priimtu įstatymu mėginama įteisinti karinės diktatūros valstybinį terorizmą, kuris atnešė Čilės liaudžiai neregėtų kančių: 30 tūkstančių čiliečių nužudyta, 120 tūkstančių uždaryta į kalėjimus, 2,500 "dingo be žinios".

DINGSTA BE "ŽINIOS"

Pranešimas iš Gvatemalos, ten veikianti žmogaus teisių komisija pareikalavo, kad režimas praneštų, koks likimas ištiko 58 pastarosios dienos žvalgybos suimtus arba "dingusius nežinomomis aplinkybėmis" patriotus.

Kaip yra žinoma, Gvatemaloje valdantis proamerikinis reakcinis režimas plačiai telkiasi į pagalbą žvalgybą ir jam tarnaujančias sukarintas gruputes, kad galėtų slapta susidoroti su šalies pažangiųjų politinių ir visuomeninių organiza-

Pakistano teritorijos bazėse. Jiems absoliučiai nesvarbus ir tas faktas, kad daugelis iš vadinamųjų "pabėgėlių" buvo išvyti į užsienį kontrrevoliucionierių šautuvų būvėmis, o dabar grįžta į Tėvynę, nepaisydami banditų perspėjimų susidoroti su jais.

Naudodamos ekonominį spaudimą ir politinį šantažą, Jungtinės Valstijos vis labiau įtraukia "Bendrosios rinkos" šalis į savo tarptautinio teroro ir provokacijų politiką. Štai kodėl EEB suteikia 16 milijonų dolerių pagalbą antiafganiškiems atskalūnams, politiškai palaiko žudikus tų žmonių, kurie stato šalyje naują gyvenimą.

Dirbtinai palaikydamos įtempimą Pietvakarių Azijoje, JAV panaudoja visas priemones, griebiasi Vakarų Europos sąjungininkų pagalbos savo strateginiams, politiniams ir ekonominiams tikslams pasiekti, tame tarpe kariniam skverbimuisi į šį pasaulio rajoną. V. Burbulis

cijų atstovais. Turimais duomenimis, nuo šių metų pradžios tokio susidorojimo su patriotais aukomis tapo maždaug 300 žmonių.

NEDARBAS AUGA

Bedarbių Prancūzijoje per metus padaugėjo 17.8 procento ir balandžio mėnesį, kaip rodo oficialūs duomenys, buvo beveik 2.3 milijono, arba 9.8 procento darbingų šalies gyventojų. Ekspertai prognozuoja, kad nedarbas Prancūzijoje toliau didės. Kaip pripažino Prancūzijos Respublikos premjeras, iki metų pabaigos teisės į darbą šalyje neturės 2.3 milijono žmonių.

ATMETĖ ŠALIES VYRIAUSYBĖ

Farabundo Marti nacionalinio išsivadavimo frontas ir Salvadora revoliucinis demokratinis frontas atmetė šalies vyriausybę, kuriai vadovauja N. Duarte, nes jo neišrinko Salvadora liaudies dauguma, o pastatė ją prie valdžios vairo Reagano administracija, sakoma čia išplatintame Salvadora patriotų vadovybės dokumente. Vienintelis kelias krizei Salvadore sureguliuoti, nurodoma jame, yra politinės derybos be jokių išankstinių sąlygų, tai yra kelias, kurį anksčiau pasiūlė NIF ir RDF. Kartu pabrėžiama dokumente, Salvadora sukilelių vadovybė atidžiai išnagrinės bet kuri vyriausybės pasiūlymą, jeigu juo bus siekiama konstruktyviai išspręsti Salvadora problemą.

ISPANIJA NEBUS NATO NARĖ

Ispanija nebus NATO karinės organizacijos narė. Tai pareiškė po Ispanijos socialistų darbininkų partijos federalinio komiteto posėdžio surengtoje spaudos konferencijoje Ispanijos socialistų darbininkų partijos generalinis sekretorius, vyriausybės pirmininkas F. Gonzales. Jis pranešė žurnalistams, kad vyriausybė kol kas neparengė galutinės pozicijos Ispanijos ir NATO santykių klausimu, bet padarys tai ne vėliau kaip šių metų gruodžio mėnesį.

UŽ BRAZILIJOS KOMPARTIJOS LEGALIZAVIMĄ

Brazilijoje vis platesnį užmojų įgauna kampanija už tai, kad būtų panaikintas Brazilijos Komunistų partijos legalios veiklos draudimas. Kaip praneša laikraštis "Vos de Unidade", visuomenės susirinkimai komunistų kovai už teisę į lygiateisišką dalyvavimą šalies politiniame gyvenime remti vyko Barsilija Recife, Joan Pesoa, Belem, Salvador ir kituose miestuose. Susirinkimuose dalyvavo senatoriai ir nacionalinio kongreso deputatai, valstijų įstatymų leidimo asamblėjų nariai, jaunimo organizacijų atstovai.

— Solidarumo organizacija su Azijos, Afrikos ir Lotynų Amerikos žmonėmis kreipėsi į pasaulio žmonių, kad visokeriopai remtų Nikaragvą.

— Danijoje įvyko devynių Europos šalių bažnyčių lyderių susirinkimas, pasitarti apie kylančią grėsmę taikai.

— Net ir Reagano administracijos prekybos pareigūnai piktinasi, kad automobilių pramonėje aukšto lygio darbuotojams (executives) duodami per dideli bonai. Ištis, General Motors savo aukšto lygio 5,807 darbuotojams praeitais metais bonais davė netgi \$181.7 milijono.

Vilnis, 1984 liepos 5

Idėjinis ir dorovinis "vaduotojų" skurdas

Apie vieną grupuotę, pasivadinusią "Vyriausiuoju Lietuvos išlaisvinimo komitetu" TV laidoje "Faktai ir komentarai", kalbėjo per Vilniaus radiją Lietuvos TSR užsienio reikalų ministerijos Spaudos skyriaus vedėjas, žurnalistas Vytautas Kazakevičius. Laidą vedė Justinas Lazauskas. Šį pokalbį spausdiname sutrumpintą.

J. LAZAUSKAS. Daugeliui mūsų išaušusių socializmo sąlygomis, net keista girdėti, kad ten, anoje Atlanto pusėje, dar esama žmonių, kurie ir toliau vadina save "kovotojais už lietuvių tautos laisvę", kai lietuvių tauta jau seniai laisva. Deja, tokių asmenų yra, ir apie vieną jų grupelę, kuri sutrumpintai vadinama "VLIKU", mes ir pakalbėkime. Kada ir kodėl "VLIKas" buvo įkurtas ir ką Jūsų nuomone, rodo jo veiksmai fašistinių grobikų okupuotoje Lietuvoje?

V. KAZAKEVIČIUS. Pirmiausia reikia atkreipti dėmesį į tai, jog norintiems žinoti apie VLIKą daugiau, suvokti jo raidą ir veiklą, galimybių suteikia mūsų knygos, kuriose rašoma apie antitarybinės emigracijos politinius ir visuomeninius darbus. Tų knygų autoriai yra patys buvę "VLIKO" veikėjai, arba labai iš arti tą veiklą matę, ją tyrinėję žmonės. Galiu priminti ilgą laiką "VLIKę" dirbusio reemigranto V. Alseikos knygą "Trys dešimtmečiai emigracijoje", žinomo senosios kartos poeto, tarybinio žvalgo J. Mikuckio knygą "Šioje ir anoje pusėje", J. Jukaičio "Išdavystės keliu". Šiai veiklai demaskuoti skirtos dokumentinės apybraižos, kaip, pavyzdžiui, M. Chieno ir K. Smigelskio "Vanagai iš anapus", taip pat mokslo ir publicistikos darbai, tokie kaip rusų kalba išleistas kolektyvinis darbas "Pabaltijo reakcinė migracija šiandien".

Šiandieninis "VLIKas" net pačioje antitarybinėje emigracijoje yra labai prastai respektuojamas ir užsima ne tiek kokia nors veikla, kiek įnirtingai, kovoja su pajėgesniais konkurentais dėl savo egzistencijos, net pripažinimo. Labai menkų sugebėjimų, siauro akiračio politikierių vadovaujamas "VLIKas" savo paeikimais ir akcijomis sukelia pačių antitarybinių emigrantų pašalpas, patyčias, pasipiktinimą.

J. LAZAUSKAS. O kokiais tikslais buvo įkurtas "VLIKas"?

V. KAZAKEVIČIUS. Tie, kas svetur rašo apie jį, tvirtina, jog esą "VLIKas" buvo įkurtas rezistencinei kovai prieš okupantus. Kaip žinom, tada, kai atsirado "VLIKas", Lietuvą okupavo hitleriniai grobikai. Vadinas, norima įtikinti, jog "VLIKas" aukojosi pirmiausia bendrai pažangios, demokratinės žmonijos dalies kovai prieš nacizmą. Prisiminkime, jog "VLIKas" skelbiasi išikūręs 1943 m. lapkričio 25 dieną. Raudonoji Armija iki tol sudavė triuškinančius smūgius hitlerinei kariuonai prie Volgos, Kursko, vijo priešą per Ukrainą, Baltarusiją, tebuvo vos daugiau kaip pusmetis likęs iki Lietuvos išvadavimo pradžios. Aišku, jog nacionalistams ir jų įtakoje esantiems, reikėjo kuo skubiau apiforminti organizaciją, su kurios pagalba jų pozicijai ir laikysenai okupacijos metais būtų suteiktas pasipriešinimo pobūdis. Šiaip ar taip, žlugus nacių galybei, prie-

Vilniai, 1984 liepos 5

glaudos reikės ieškoti valstybėse, kurios kariavo prieš hitlerinų fašizmą, žinoma, ten atsiras antikomunistinių globėjų, bet vis tiek platesniuose sluoksniuose kolaborantų vardas nepalengvins naštos. Taigi antinacinės rezistencijos pavadinimo pirmiausia reikėjo kaip šydo, po kuriuo būtų galima paslėpti pagrindinį tikslą — antitarybinę kovą.

J. LAZAUSKAS. O kokia buvo ta antinacinė rezistencija?

V. KAZAKEVIČIUS. Net iš "VLIKO" veiklos aprašymų, nei iš norinčių pasigirti ta rezistencija pabėgusių rašytojų knygų nepavyko surasti konkrečių pasipriešinimo, o juo labiau pasiaukojimo pavyzdžių. Ne tas jiems rūpėjo. Kai vyko mušiai dėl Lietuvos, "VLIKas" jau sėdėjo Berlyne, Hitlerio panosėje, ir niekas jiems antinacinės rezistencijos nepriminė.

J. LAZAUSKAS. Gerai žinome, jog tuoj po karo "VLIKas" išplėtė ardomąją propagandinę veiklą prieš Tarybų Lietuvą, išžliai stengėsi trukdyti liaudies ūkio atstatymo ir naujo gyvenimo kūrimo darbą. Kaip jūs vertinate šiuos "VLIKO" išpuolius ir jų pasekmes?

V. KAZAKEVIČIUS. Vlikininkai ir jų talkininkai labai girusi savo nuopelnais lietuvių tautai pokario metais. Kokie jų tie nuopelnai? Gal jie padėjo atstatyti sugriautą liaudies ūkį, padėjo ugdyti lietuvių kultūrą, kurios puikius rezultatus pripažįsta ir blaiviau mąstantys išėivijos veikėjai? Nieko panašaus. Jų visas "nuopelnas" — tai beprasmiškai pralietos kraujo upės, ir ne kieno nors kito, o tų pačių lietuvių, kurių tariamu mandatu vlikininkai svetur veidmainingai gyrėsi.

Hitlerininkams išbėgus, nacionalistai stengėsi organizuoti antitarybinį ginkluotą pogrindį. Vlikininkų ir juos naudojusią antitarybinių užsienio organizacijų radijo bei kitokia propaganda suklaidino ne vieną žmogų respublikoje. Vlikininkų siunčiami per sieną diversantai prisidėjo prie žiaurių žudynių, kurios mūsų kaime nusinešė į kapus daug nekaltų žmonių — naujakių, jaunų patriotų, senjų, moterų ir net vaikų. Tie laikai pateikė kruviną sąskaitą vlikininkams ir jų talkininkams.

Prisidėjo jie ir prie to, kad daugelis pabėgėlių nesiryžo sugrįžti į gimtąjį kraštą ir prarado jį.

J. LAZAUSKAS.

Keičiantis istorinėms sąlygoms, žinoma, kito ir "VLIKO" veikla. Ir štai 1955 metais jis buvo perkeltas į Jungtines Amerikos Valstijas.

Kodėl, Jūsų nuomone taip buvo padaryta ir ką rodo "VLIKO" veiksmai, atsidūrus jam už Atlanto?

V. KAZAKEVIČIUS. Vakarų Vokietijoje "VLIKui" tiesiog nebeliko kas veikti. Savo diversinę veiklą "VLIKas" siejo su naujo pasaulinio karo galimybe. Bet apie tą laiką jau tirpo "šaltojo karo" ledai. Amerikoje — gėdingai žlugo makartizmas. Praėjo dešimt metų nuo Tarybų Lietuvos išvadavimo ir nacionalistiniai priešai akivaizdžiausiai įsitikino, kad nebėra jokių vilčių tęsti tą veiklą, kuri buvo garsinama Vakarų Vokietijoje dirbusių vlikininkų. Lietuvoje galutinai nugalėjo kolūkinė santvarka, buvo ryžtingai pasmerkti ir pašalinti socialistinio teisėtumo pažeidimai, sutriuškintos antitarybinio ginkluoto pogrindžio liekanos,

sparčiai gausėjo nauja tarybinė inteligentija, pramonė ne tik viršijo, bet ir žymiai praaugo prieškarinį lygį, žodžiu, gyvenimas galutinai ir negrižtamai nuėjo ta kryptimi, kuri sugriovė visus vlikinius mitus.

V. Alseika savo prisiminimų knygoje pateikia dokumentų iš "VLIKO" vadovų pasitarimo 1954 m. pradžioje New Yorke. Ten buvo svarstomi ne tik "VLIKO" pasitraukimo iš Europos reikalai, bet ir duotas gana realistinis veiklos įvertinimas. Kada pasikeitusioje situacijoje buvo sprendžiama, kaip toliau veikti, vienas iš jo veikėjų kalbėjo: "VLIKas" nėra nei vyriausias laisvinimo organas, kuriuo dėdasi, nei jame nėra tos tvarkos, kuri turėtų būti. Šiandieninės sudėties "VLIKas" nėra padaręs jokio reikšmingesnio laisvinimo žygio". Ir dar jis pridėjo: "VLIKas" jau ir dabar yra čirškianti gramofono plokštelė". Tai buvo pasakyta — įsidėmėkime — prieš 30 metų!

Taigi nacionalistinė veikla prieš Tarybų Lietuvą Vakarų Vokietijos teritorijoje patyrė krachą. Pagrindinė emigracijos dalis jau buvo susibūrusi Amerikoje. "VLIKui" reikėjo jau dairytis ne į Lietuvą, o į užjūrį, jeigu norėjo dar išsaugoti kažkokį egzistavimo pagrindą. Buves pirmasis "VLIKO" pirmininkas, dešiniųjų socialdemokratų lyderis Steponas Kairys šitaip aiškino persikėlimo būtinumą: "Sprendžiant "VLIKO" būstinės klausimą, reikia jį risti su "VLIKO" pajėgumu. Tačiau "VLIKO" pajėgumas per šį dešimtmetį tolydžio mažėjo, ir nėra vilčių jį sustiprinti. Šiandien "VLIKas" Europoje neturi lietuviško užnugario, kuris būtų galima angažuoti politinei veiklai".

1955 m. "VLIKas" persikėlė į New Yorką, arčiau išėiviskų šaltinių. Čia vieno namo dešimtam aukšte gavo mažą kampelį, nepalynamai skurdesnes veiklos sąlygas, o vėliau ir tas kampelis su darbuotojų skaičiumi mažėjo, kol galiausiai 1979 m. "VLIKO" įstaigėlė atsidūrė toli nuo lietuviškų kolonijų — Washingtone. Bet ne vien tai iliustravo šios organizacijos, tiksliau, jos antitarybinės politikos krachą: ir pačių antitarybinių išėivijų akyse nesulaikomai smunka "VLIKO" vardas, kaip minėjau, neretai jis tampa ir pajuokos, nekaltant jau apie aštrią kritiką, objektu.

J. LAZAUSKAS. Net patys aršiausi antikomunistai yra priversti pripažinti, kad per visą "VLIKO" egzistavimo laiką vyko aštrūs nesutarimai tarp įvairių jį sudariusių nacionalistinių grupuočių. Kas, Jūsų požiūriu, šiuos nesutarimus lėmė ir kokie jų padariniai?

V. KAZAKEVIČIUS. Visa "VLIKO" ir kitų antitarybinių organizacijų veikla yra amžinų kalbų apie vienybę, nepaliamamų rietenų istorija. Šie nesutarimai ir jų padariniai nėra specifiški lietuviškai emigracijai. "VLIKO" ir jo talkininkų rietenos iliustruoja pačią antitarybinės visuomenės socialinę ir politinę prigimtį, kuri emigracijos sąlygomis tik dar labiau išryškėja: tai pastangos iškilti virš kitų, garbės geidžiančių žmonių, kurie pagal savo visuomenės prigimtį yra ne idealistai, o savanaudžiai, kurie drauge su garbės troškimu ieško toje veikloje ir materialinės naudos, patogesnio gyvenimo kitų išnaudojimo sąskaita. Tad šios piktos rietenos yra tiesiog neišvengiamos. Jos nereiškia jokio demokratizmo, kuriuo mėginama paaiškinti šį reiškinį. Pagaliau tai liudija ir kitų

reakcinių emigracijų istorija, pavyzdžiui, rusų baltagvardiečių, kurių pastangas susivienyti griaudavo ir tai, jog vienu metu atsirasdavo du carai, drauge su savo talkininkais be jokios gėdos riejėsi dėl neturimo sosto ir drauge griovė kitų antikomunistines pastangas.

Jau ne pirmą dešimtmetį vyksta įnirtinga kova dėl pirmumo tarp "VLIKO" ir tarp jo sukurtos Pasaulio lietuvių bendruomenės, kuri nenori verstis vien kultūros reikalais. Būdama inteligentiškesnė, Bendruomenės vadovybė aiškiai nustūmė "VLIKą" į veiklos užkampį.

J. LAZAUSKAS.

Žinoma, nuo pat isikūrimo pradžios "VLIKas" yra akivaizdus politinis anachronizmas, tačiau ne visada ir ne visų jo narių savijauta buvo visiškai bloga.

Kaip, Jūsų nuomone, vlikininkai jaučiasi dabar, kai R. Reagano administracija vykdo "kryžiaus žygį" prieš socializmą ir kas ypač būdinga jų išvedžiojimams?

V. KAZAKEVIČIUS. Jeigu spręstume iš entuziastingų "VLIKO" pirmininko K. Bobelio pareiškimų, padarytų per perykštį seimą Detroito priemiestyje Sautfielde, tai vlikininkai ir apskritai antitarybinė išėivijos dalis, į kurios vadovus tebesisiūlo "VLIKas", gyvena puikiausius laikus. Štai ką jis paskelbė savo bendraminčiams: "Komunistinės imperijos sugriuvimas yra neišvengiamas ir yra tik laiko klausimas, kada tai įvyks, o tai įvykti gali daug anksčiau, negu kaip kad daugelis iš mūsų galvoja..." Protingesni žmonės iš antikomunistų stovyklos taip vis dėlto nesapalioja. Kai kas prisiminė, jog taip pranašavęs K. Valiūnas dar prieš 15 m., bet panašus entuziazmas liudija, kokio menko mentaliteto ir lygio žmonės tinka dabartiniam "VLIKui".

Bet R. Reagano reakcinė politika žadina emigracijos antitarybinių naujas viltis. Eile politinių aktų pernai JAV prezidentas ir jo administracija paliudija, kad jam gali būti naudinga "kryžiaus žygyje" prieš socializmą reakcinė emigracija iš socialistinių šalių, ypač tarybinio Pabaltijo, kad JAV reakcininkai mėgina panaudoti emigracinę kortą tarptautinėje politikoje, nukreiptoje prieš TSRS.

Tiesa, blaivesni antitarybiniai emigrantai supranta, jog vadina moji "nepripažinimo" politika Baltiesiems rūmams gali būti tik taktikos reikalas, kad ji praeis, kaip ir kadaise praėjo "šaltojo karo" "malonumai". O mes tikime, kad taikos sąjūdžio pasaulyje jėgos pažabos militaristinį JAV agresyvumą.

J. LAZAUSKAS. Visa "VLIKO" vadeivų veikla aiškiai rodo, kad jie — ne savo buvusios Tėvynės patriotai, o aršiausi jos priešai.

Degdami neapykanta socializmui, respublikos darbo žmonėms, jie visada juos niekino, o savo draugais laikė Vokietijos ir Ispanijos fašistus, Pietų Afrikos Respublikos rasistus, Amerikos ir Anglijos slaptųjų tarnybų darbuotojus...

Todėl visai natūralu, kad šiuos "vaduotojus" ir visą jų "vadavimo biznį" socialistiniu keliu žengianti lietuvių tauta jau seniai pasmerkė.

— Beprotris gyvena iluzijomis protingas jų trokšta.

— Tik lopšį ir karštą sukala kiti, — gyvenimą kali pats.

NEIŠGYDOMA LIGA

Pažvelgus į šio krašto lietuviškųjų laikraščių lapus gali paimti nuostaba: kiek daug tos lietuviškos veiklos! Organizacijos ir organizacijės! Draugijos ir draugijės! Tarybos ir tarybės. Net Lietuvių Bendruomenės dvi atsiradusios!

Dar būtina pridurti, kad kiekviena tų organizacijų-organizacijėlių turi savo tarybas, komisijas, rezoliucijų ir kitokius komitetus — ir vaizdas gaunasi dar išpūdingesnis. Ir neužmirškime — visas šis sudėtingas mechanizmas sukasi: vyksta posėdžiai, susirinkimai, seimai, suvažiavimai, netgi — "dienos" ir "savaitės".

Na, o vardan ko visa tai daroma? Koks šio šurmulio praktinis rezultatas?

Atrodytų, tai natūralūs ir paprasti klausimai, bet atsakymo į juos lyg ir nėra!

Žurnalas "Pasaulio lietuvis" taip pasamprotavo apie Jungtinių Amerikos Valstijų Lietuvių bendruomenės tarybos posėdį:

"Po visų svarstybų ir komisijų posėdžių vyko labai ilgai užsitęsęs nutarimų priėmimas.

Iš to ilgo posėdžio galime nustatyti, kad mes visi labai jau stipriai sergame nutarimų liga. Ir vėl tiek prigrūdome, kad nežinosime, nei kur juos dėti, nei ką su jais veikti.

Jau ir šios sesijos pradžioje vienas tarybos narys pastebėjo, kad mes dar nepradėjome vykdyti praėjusios sesijos nutarimų, o dabar surašome vėl tuziną naujų".

"Kas mus iš tos ligos išgydys?" — klausia "Pasaulio lietuvis", nors pats puikiai žino atsakymą; tai neišgydomas lietuviškos ateivijos į šį kraštą "cancer".

MOKYKLA — BE MOKINIŲ

Reakcinės lietuvių išeivijos veiklą nepavadinsi nei rimta, nei solidžia. Todėl, norint bent kiek pagyventi jos pilką fasadą, dažnai propaguojami išeivijos mokslo, meno, literatūros veikėjai ir apskritai vadinamoji "akademine" veikla. Iš arčiau susipažinus pasirodo, kad "akademines" organizacijos irgi niekuo pasigirti negali. Stai eilinis pavyzdys.

Prie Čikagos universiteto veikia nuo 1950 m. vadinamasis lituanistikos institutas. Pastarojo veikla iš pradžių buvo daugiau simbolinio pobūdžio, todėl faktiškai jis pradėjo veikti tik 1959 m., pradėjus čia rengti mokytojus šeštadienišioms lituanistinėms mokymams.

Taigi, šiemet lituanistinis institutas Čikagoje pažymi kuklų jubiliejų — 25 metų. Tai progai vienoje "Amerikos balso" laidų ir buvo skirtas pasikalbėjimas su lituanistinio instituto vadovu Jonu Račkausku.

Iškart paaiškėja viena liūdna aplinkybė — instituto rūbas aiškiai per platus: šiuo metu čia mokosi tik 36 studentai. Nedaug ir baigusių institutą — 119 žmonių.

Autoritetingi lektoriai (kai kurių straipsniai spausdinami ir Lietuvoje) atrodo, nėra tas masalas, kuris patrauktų mokyti savo tėvų kalbos išeiviskąjį jaunimą. Neaperspektyvi ateitis — būti mokytoju šeštadieninėje mokykloje. Instituto vadovas, tarsi norėdamas nuraminti

būsimum studentus, skuba paaiškinti, esą baigus šiuos mokslus, galime tyrinėti tautosaką arba dirbti žur-

Rašydamas apie bendruomenininkų susibūvimą, žurnalas suranda ir daugiau grynai "lietuviškų" problemų. Antai:

"Sesijos metu valgėme pusryčius, pietus ir vakarienę. Kažin, ar tiek daug mums valgyti reikia?"

Taigi, prie tradicinių veiksniškų problemų (kaip antai: važiuoti į Lietuvą ar ne, "išvaduoti" ją šiemet ar dar palaukti kitų metų, keltis į Marquette park ar pilnu greičiu mauti lauk iš jo ir t. t.) prisidėjo dar viena, visiškai šviežia: valgyti ar ne? Tačiau atmetus komišką šio reikalo dalį, ima netgi savotiškas graudulys. Stai retai pasirodantis, ant geresnio popieriaus spaudžiamas "Pasaulio lietuvis" kelia, manau, tikrai rimtą problemą: kam reikalinga rezoliucijos ir nutarimai, kurie taip ir lieka mirę jau popieriuje?

Ir kaip jis tą problemą sprendžia? Tik paskaitykime:

"Ar ne geriau būtų mažiau valgyti, **bet ilgiau posėdžiauti**" (pabraukta mano — V. M.).

Pati komiškausia yra "Pasaulio lietuvių" apmąstymų pabaiga, kur sakoma:

"Aplamai ši sesija buvo darbinga, **priėmė daug geru nutarimų**, ypač švietimo, kultūros ir politikos srityse".

Se tau boba ir devintinė! Padejavus, kad ir taip susikaupe kalnai niekam nereikalingų nutarimų, su kuriais nežinia kas veikti, vėl baisiai apsidžiaugta, kad priimti nauji nutarimai. Kuriam biesui be kelti klausimą apie plepumą ir tuščiažodžiavimą lietuvių tarpe, jei čia pat tuo džiaugiamasi.

Liga aiškiai neišgydoma . . . V. M.

nalistu . . . Bet galima ir paklausti: kokios tautos tautosaką Amerikoje siūloma tyrinėti lituanistikos instituto diplomantams?

Lietuvoje pakanka specialistų, o Amerikai irgi vargu ar prireiks šių diplomantų paslaugų. Apie išeiviskąją žurnalistiką kalbėti ne ką lengviau: čia užsidaro vienas laikraštis po kito . . . Pastatę į tokią nepavydėtina padėtį išeivijos jaunimą, reakciniai emigrantai vis tik

lieka ištikimi savo principui — neigti Lietuvos kultūrą, meną, švietimą. Antpuoliai prieš Tarybų Lietuvos švietimo sistemą padažnėjo šiemet, pasitelbus Tarybų Lietuvos spaudoje švietimo sistemos reformos projektą.

. . . Pravartu priminti, kad pats Amerikos prezidentas neseniai per Amerikos televiziją su kartėliu kalbėjo apie Amerikos mokyklas . . . Bet lietuvių reaccionieriai apie tai tyli.

Kai švietimo darbui vadovauja reakcinės išeivijos veikėjai, gero nelauk. Su tuo sutinka ir vasaros kursų Vilniaus universitete dalyviai iš Vakarų Europos, Amerikos.

Ir iš tikrųjų — ar įmanoma įskiepyti pagarbą tėvų giminei, jos kalbai ir kultūrai, be perstojo ir visomis progomis menkinant jos šiandieninę būtį, tiesiog drabstant Lietuvą purvais? Žinoma, ne. Lituanistikos instituto Čikagoje šeiminkams, norint sulaukti instituto sekančios sukakties, dėl to verta susimąstyti.

V. Liauška

KODĖL NERAŠOMA APIE TAI?

Apie daug ką rašo veiksniška spauda. Rašo apie tai, koks žemiškas rojus dabar Valstijose. Tiesa, kai tenka prašyti naujų aukų, kelti prenumeratos mokesį — nori ar ne, o tenka rašyti ir kalbėti truputį realiau, pripažinti, kad nuolatos kyla pragyvenimo išlaidos, kad vis sunkiau verstis iš pensijos, kad . . .

Tačiau yra amerikietiško gyvenimo sritys, apie kurias veiksniška spauda bevelija nutylėti. Tai juk gadinant jos tapomą rojauš vaizdą žemėje. Pavyzdžiui, rašant apie negrus ir kitus "nebalts" amerikiečius, dažniausiai jiems prikišami nusikaltimai ir kitokios "nuodėmės". O kodėl neparašyti teisybės (tą iš dalies padarė žurnalas "United States News and World Report" savo sausio mėnesio laidoje) ir nepaskelbti, kad 18-19 metų jaunuolių tarpe net 42,7 procentai juodaodžių neturi darbo ir realios vilties jį gauti? Kad viena iš trijų juodaodžių šeimų gyvena žemiau skurdo linijos. Tarp baltųjų — viena šeima iš aštuonių? Kodėl nepapasakoti, kaip didėja pajamų

"plyšys" tarp baltaodžių ir juodaodžių amerikiečių?

O čia faktai tokie: vidutinė "balta" šeima per metus pelno kone du kartus daugiau!

Baltųjų amžiaus vidutinė trukmė — 71,1 metai, juodaodžių — 69,3 metai. Pagaliau, kodėl neparašyti, kad kūdikių mirtingumas juodaodžių amerikiečių šeimose net du kartus didesnis nei baltųjų?

Tačiau veiksniška spauda šių temų nemėgsta: mat, jos per daug iškalbingai ir išpūdingai pasakoja apie nevenodą amerikietišką demokratiją.

Manau, kad tai labai glaudžiai susiję ir su kita čionykščio gyvenimo puse: žmogaus teisėmis.

Tiesa, mano minima veiksniška spauda, apie jas rašo labai daug, vienodai ir netgi įkyriai. Tik kažkodėl visada daïromasi socialistinės stovyklos link, visų pirma — į Tarybų Sąjungą, Tarybų Lietuvą . . .

Ar įvairumo dėlei nevertėtų pasidairyti ir savame kieme? V. M.

VARDAN TAIKOS

Analizuodami šiomis dienomis Tarybų Sąjungos užsienio politiką, daugelis užsienio komentatorių, žymių valstybės ir visuomenės veikėjų pirmiausia atkreipia dėmesį į jos perimumą, nuoseklumą ir principumą. Kartu jie pabrėžia, kad ši politika lanksti ir dinamiška. Vakaruose dažnai kalbama apie "taikų Tarybų Sąjungos puolimą", kuris, kaip konstatuoja daugelis užsienio stebėtojų, vyksta "be jokių pauzių ir atokvėpių".

Didelį susidomėjimą dabar kelia K. Černenkos kalboje, pasakytoje susitikime su rinkėjais kovo pradžioje, suformuluoti pasiūlymai, kad branduolinį ginklų turinčių valstybių santykiuose būtų laikomasi tam tikrų normų. Taikingos jėgos remia šiuos pasiūlymus, stoja už tai, kad visuotinį pobūdį įgautų šie branduolinių valstybių išpareigojimai: pagrindiniu savo užsienio politikos tikslu laikyti kelio užkirtimą branduoliniam karui; atsakyti branduolinio karo bet kurio varianto — globalinio ar riboto — propagavimui; išpareigoti pirmosioms nepanaudoti branduolinio ginklo; jokiomis aplinkybėmis nepanaudoti branduolinio ginklo prieš nebranduolines šalis, kurių teritorijoje tokio ginklo nėra; neleisti, kad bet kokia forma būtų platinamas branduolinis ginklas; žingsnis po žingsnio, vienodo saugumo principo pagrindu siekti, kad būtų sumažinta branduolinė ginkluotė ir galiausiai visiškai likvituotos visos jos rūšys.

Daugelyje tarptautinių atsiliepimų į šią svarbią iniciatyvą pabrėžiama, jog pati Tarybų Sąjunga jau grindžia savo politiką šiais principais ir yra pasirengusi bet kada

susitarti su kitomis branduolinėmis valstybėmis, kad tokios normos būtų visų pripažintos ir kad jos būtų privalomos. Nauji Tarybų Sąjungos pasiūlymai kvalifikuojami kaip konstruktyvus Tarybų Sąjungos vadovybės žingsnis ieškant išeities iš pavojingos aklavietės, kurioje tarptautinė padėtis atsidūrė dėl Washingtono kaltės.

Apie K. Černenkos išdėstytas branduolinių valstybių santykių normas pagarbiai atsiliepė VSDP frakcijos VFR bundestage pirmininkas H. J. Vogel, kuris TSRS

parlamentinės grupės kvietimu lankėsi Tarybų šalyje kaip delegacijos vadovas. Sios normos, pasakė jis, gali būti savitarpio supratimo gerinimo pagrindas. Tarybų Sąjungos vadovas, rašo Japonijos laikraštis "Tokio simbun", pateikė pasiūlymus, kurių tikslas — užkirsti kelią branduoliniam karui ir kurie turi tapti branduolinį ginklų turinčių valstybių elgesio norma. JAV, priduria laikraštis, savo raginimus pagerinti Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykius turi patvirtinti praktiniais veiksmais.

Tačiau oficialusis Washingtonas, darydamas žodines taikdario deklaracijas, kurias aiškiai padiktavo Jungtinėse Amerikos Valstijose plečiama rinkiminė kampanija, stengiasi nutylėti Tarybų Sąjungos vadovo iškeltą programą konstruktyvių priemonių, kurių tikslas — sumažinti tarptautinį įtampimą ir plėtoti Tarybų Sąjungos ir Amerikos dialogą. O konkretūs Washingtono darbai rodo, kad jo užmačių kryptis kitokia, tiesiog priešinga.

Vladas Burbulis

Leonido Vorobjovo pieš.

9,1 procento padaugėjo amerikiečių, vyresnių negu 85 metų. Dabar šiai amžiaus grupei priklauso 2,4 milijono žmonių, tarp jų 32 tūkstančiai yra sulaukę nemažiau kaip 100 metų. Trys ketvirtadaliai ilgaamžių virš 100 metų — moterys.

Vilnis, 1984 liepos 5

Draugiškas susitikimas

SU EDUARDU KANIAVA

Džiaugdamiesi ir didžiuodamiesi Tarybų Lietuvos operinių meno laimėjimais, prisimename TSRS liaudies artisto Kipro Petrausko žodžius, pasakytus jo gyvenimo saulėlydyje: "Sirdis kupina laimės, jog kadaise vos pastebimi mūsų operos daigai dabar tapo žydriniu sodu". Tarp ryškiausių to sodu žiedų — Eduardo Kaniavos talentas.

— Manau "Vilnies" skaitytojams Jūsų daug pristatinti nėra reikalo — kas seka Lietuvos kultūrinį gyvenimą, atvažiuoja į ją, žiūri Akademinių operos ir baleto teatro spektaklius, yra išidėmėjęs Jūsų pavardę ir vaidmenis. O kokia Jūsų kūrybinio kelio pradžia?

— Mano, kaip dainininko, kelias neatsiejamas nuo Vilniaus operos teatro. Čia pradėjau savo kūrybinę veiklą. Pirmąjį vaidmenį sukūriau, būdamas Lietuvos valstybinės konservatorijos III kurso studentu, 1958 m., — tai buvo Figaro G. Rossinio operoje "Sevilijos kirpėjas". Konservatoriją baigiau 1960 m. Po trejų metų išvažiavau į Estiją, stažuočiau pas TSRS liaudies artistą T. Kuziką. 1966-1967 m. tobulinausi Bulgarijoje — Sofijos nacionalinėje operoje paruošiau Figaro ir Rigoletto partijas italų kalba.

— Jūsų repertuare yra apie pusšimtį operinių vaidmenų. Kuris jų įsimintiniausias, brangiausias?

— Aš išdavinavau daug baritonų partijų. Mano vaidmenys — tai mano gyvenimas. Ar tiksliau — aš gyvenau visų jų gyvenimą. Figaro "Sevilijos kirpėjyje" ir Žermoną G. Verdžio "Traviatoje". Valentina Š. Čounod "Fauste" ir Enriką K. Donicečio "Liučijoje di Lammermur", Porgį D. Geršvino "Porgyje ir Besėje" ir Ūdrį V. Klovos "Pilėnuose" . . . Kiekvienas jų man svarbus kaip menininkui, kiekvienas jų brangus tam paaukotomis gyvenimo valandomis, mintimis, jausmais . . . Pernai išsipildė mano puoselėta svajonė — G. Verdžio operoje "Ottelas" dainuoti Jagą.

Vilnia, 1984 liepos 5

Turėdamas omeny šį paskutinį vaidmenį, aš galėčiau trumpai atsakyti į Jūsų klausimą "Ką šiuo metu kuriu?" — aš kuriu Jagą. Kaskart išeidamas į sceną ir persikūnydamas į Jagą, aš vis giliau einu į jo pažinimą ir įprasminimą. Kurti vaidmenį, kaip ir gyventi — tai iš lėto gimti . . .

— Vilniaus operoje Jūs pelnėte dailininko šlovę ir pripažinimą — Jums suteikti Lietuvos TSR liaudies artisto, Tarybų Sąjungos liaudies artisto garbės vardai. "Eduardas Kaniava turi galingą balsą su labai aukštu registru ir puikia vokalo technika", — rašė Londono laikraštis "Thurrock Gazette". "Man teko dainuoti geriausiuose pasaulio operos teatruose, mėgautis daugelio puikių dainininkų balsais, bet solistas, kurį aš išgirdau Vilniaus teatre, buvo man atradimas. Eduardo Kaniavos baritonas kaip reta malonus ir gražaus tembro. Jo balsas pakerėjo mane", — šie žodžiai priklauso Kanados dainininkui Luis Kiliko. Šie ir panašūs atsiliepimai — ne šiaip mandagus komplimentas, o pelnytas Jūsų talento ir meistriškumo įvertinimas. Jūsų vardas plačiai žinomas . . .

— Esu dainavęs visų Tarybų Sąjungos operos teatrų scenose, dalyvavęs 350-yje koncertų. Teko gastroliuoti Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Rumunijoje, Vengrijoje, JAV, Anglijoje, Australijoje, Naujoje Zelandijoje, Vokietijos FR, Singapūre, Islandijoje, Malaizijoje, iš viso bene 27 užsienio šalyse.

— Kokios kūrybinės išvykos laukia šiemet?

— Ruošiuosi kelionei į Moldaviją ir Ukrainą — ten surengsiu 10 solinių koncertų, dalyvausiu žinomame festivalyje "Kijevo pavasaris". Atliksiu lietuvių ir Vakarų klasikų, tarybinių kompozitorių kūrinius. Man talkina Lietuvos TSR liaudies artistas Ch. Potašinskas. Su juo, beje, neseniai įrašiau plokštelę gigantą "Neapolietiškos dainos". Dainuosiu ir Maskvoje, Kolo-

Dėdės Šerno 125-osioms metinėms artėjant

"PRAKILNIO TOLERANCIJOS DVASIA"

Šie žodžiai priklauso Leonui Prūseikai ir parašyti 1915 metais apie Juozo Adomaičio-Šerno (1859-08.07 — 1922.08.05) redaguotą čekišką "Lietuvos" laikraštį. Ta L. Prūseikos charakteristika visai tinka ir Šerno veiklai, jo asmenybei apibrėžti.

Dėdė Šernas (taip pagarbiai jį vadino Amerikos lietuviai) stovėjo atokiai nuo Amerikos lietuvių darbininkų socialinio judėjimo. Tačiau jis gerbė šio judėjimo idealus, matė ir suprato kapitalistinės visuomenės išnaudotojišką, antihumanišką pobūdį, nors kovotoju netapo.

Dėl "prakilnios tolerancijos dvasios" į Šerno redaguojamą "Lietuvos" laikraštį rašė V. Kapsukas, Z. Angarietis ir kiti revoliucinės krypties autoriai.

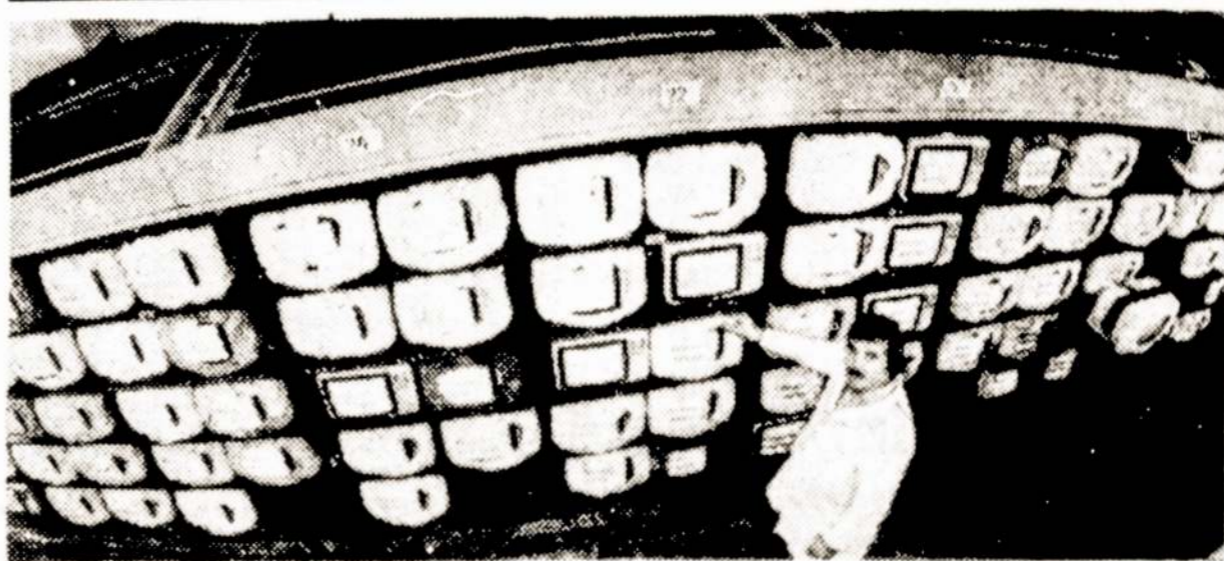
Publicistikos ir ypač mokslo populiarinimo raštais J. Adomaitis-Šernas ugdė žmonėse tolerancijos jausmus, švietė jų protus, skiepijo materialistinį pasaulio supratimą, smerkė klerikalizmą. Senosios kartos JAV pažangieji lietuviai prisimena jo knygas apie įvairius gamtos ir pasaulio reiškinius. Tos knygos buvo populiariai parašytos, godžiai skaitomos, plėtė akiratį, skiepijo pažangią pasaulėžiūrą.

J. Adomaitis-Šernas (1859 m. rugpjūčio 7 — 1922 m. rugpjūčio 5) į JAV atvyko 1895 m. pakviestas redaguoti Chicagoje ėjusio "Lietuvos" laikraščio. Nepaprastai darbštus, ramaus, tykaus charakterio žmogus, jis ilgus metus kone vienas dirbo šiame laikraštyje, padarė jį autoritetingu, populiariu esme demokratinės krypties leidiniu. Tačiau toji L. Prūseikos nurodyta "prakilnios tolerancijos dvasia",

vyravusi "Lietuvos" laikraštyje, nepatiko aplink šio laikraščio leidėją A. Olševskį-Olšauską susispietusiems nacionalistinės orientacijos sluoksniams. Prie Šerno nuo 1912 metų buvo pristatytas kitas redaktorius. Šernas pasijuto nustumtas nuo "Lietuvos" redagavimo, kol pagaliau 1917 m. vidury be cento kišenėje buvo išmestas į gatvę. Savo darbu laikraštyje ir ypač knygomis Šernas krovė A. Olševskii-Olšauskui kapitalą, o kai pasirodė nebereikalingas, — tapo išvartytas lauk. "Šernas neturi duonos", — rašė 1917 m. JAV lietuvių laikraščiai.

L. Prūseika Šerno nekrologe (1922 m.) nurodė: "Šerną reikia priskaityti prie inteligentų proletarų, kurį savoji buržuazija, savieji kapitalistai, prisidengę tautine skraiste, išnaudojo nė kiek nemažiau, kaip kad paprastai kapitalistai išnaudoja darbininką. Šernas buvo alginis vergas, už pusdykį dirbo p. Olševskiiui . . ." Niekada nesiskundęs likimu ir vargana padėtimi, Šernas 1917 m. vis dėlto pratarė karčius žodžius apie A. Olševskį, besidėjusį jo "geradariu": "Jokios geradarystės jis man niekad nepadarė per 22 mano "Lietuvos" besidarbiavimo metus."

Ant J. Adomaičio-Šerno paminklo Chicagos tautinėse kapinėse iškalti žodžiai: "Atgimstančiai lietuvių tautai jis atidavė pasaulio mokslo knygas". Tai tikra tiesa; tai didžiausias šio liaudies švietėjo, publicisto, veikėjo istorinis nuopelnas. Tiesa ta, kad 1922 metų L. Prūseikos pasakymu, "jo knygas iš gamtos mokslų srities (. . .) labiau skaitys darbo žmonės, negu (. . .) buržuazinė publika". B. Vosylius

Kauno radijo gamyklos specialistai sukūrė naują spalvotą mažų gabaritų televizorių "Šilelis". Jis turi įvairiaspalvį plastmasės korpusą, yra mažesnis ir lengvesnis už anksčiau gaminto modelio aparatą. Įmonė pradėjo jį masinę gamybą.

nų salėje.

Laukia kelionė į Čekoslovakiją — gastrolėms Prahos nacionalinėje operoje, kur esu pakviestas dalyvauti spektakliuose "Rigoletas".

Du kartus esu buvęs Jungtinėse Valstijose. Tikiu, kad šiemet su šia šalimi, joje gyvenančiais tautiečiais vėl susitiksiu. Ruošiuosi atvykti su turistine grupe — liepos 19 d. turėtume atskristi į Montreālį, paskui mūsų maršrutas eitų per Torontą, Vinipegą Kanadoje, rugpjūčio pirmoje pusėj būtume Jungtinėse Valstijose — San Francisco, Chicago, Newjorkas. Man būtų didelė garbė atstovauti Lietuvos menui, koncertuoti ir išėjviam bent maža dalele prisidėti prie jų kultūrinių ryšių plėtojimo su tautos kaminu, gyvenančiu ir kuriančiu savo tėvynėje.

— Linkime Jums geriausios kloties. "Vilnies" bičiulis

R. ŽIGAIČIO JUBILIEJAI

Daug Lietuvos miestų ir miestelių su savo kūrybiniais vakarais aplanko kompozitorius, Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas Rimvydas Žigaitis. Neseniai didelis jo kūrinių koncertas įvyko Lietuvos TSR valstybinės filharmonijos salėje, — buvo pažymėta kompozitoriaus 50-metis, jo trijų dešimtmečių kūrybinės veiklos ir dvidešimties metų darbo Filharmonijoje sukaktys.

IVERTINO PIRMO LAIPSNIO DIPLOMAIS

Dvi lietuviškos knygos — "Vagos" leidyklos naujai išleista K. Donelaičio poema "Metai" bei "Mokslo" leidyklos leidinys — I. Bretkūno "Rinkiniai raštai" — įvertintos tradicinio sąjunginio konkurso "Knygos menas" pirmojo laipsnio diplomais.

AUGA MAŽESNIEJI MIESTAI

Nuo seno Lietuvoje vystėsi penki miestai — Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai ir Panevėžys. Prieš du dešimtmečius, siekiant tolygiau išdėstyti pramonės įmones, geriau panaudoti darbo jėgą, buvo pradėti plėtoti vidutiniai ir mažesni miestai. Tai leido apriboti nepageidautiną stambių respublikos miestų augimą ir sukurti naujus pramonės centrus. Nuo 1965 metų mažuose paspartintai plėčiamuose miestuose gyventojų skaičius padidėjo 2,5 karto, kai tuo tarpu bendras Lietuvos miestų gyventojų skaičius išaugo tik 1,7 karto.

Ypač sparčiai augo Alytus, kuriame dabar gyvena 66 tūkstančiai žmonių, Kapsukas, turintis 56 tūkstančius gyventojų. Pramoniniais centrais tapo Mažeikiai, Jonaiva, Kėdainiai bei kiti miestai. Ir ateityje Alytuje, Kapsuke, Telšiu-

se, Ukmergėje, Plungėje ir Tauragėje numatoma toliau statyti ir plėsti pramonės įmones, o Mažeikiuose, Jonavoje, Utenoje, Kėdainiuose, Radviliškyje, Šilutėje ir Rokiškyje statyti daugiausia su žemės ūkiu susijusius ir gyventojų aptarnavimo sferos objektus.

Didžiuosiuose Lietuvos miestuose — Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje — naujų įmonių nebus statoma, o veikiančios pramonės įmonės paprastai bus plėtojamos tik jas rekonstruojant ir techniškai pertvarkant, nedidinant darbuotojų skaičiaus. Prognozuojama, kad Vilniuje 2,000 metais gyvens 670 tūkstančių, Kaune — 480 tūkstančių gyventojų. Nors ne taip sparčiai, kaip vidutiniai ir mažieji, augs ir kiti didieji Lietuvos miestai.

V. Siudikas

Nuotraukoje: Vilniaus apylinkių vaizdas pavasarį.

M. Baranausko nuotrauka

Nusausintos žemės didina derlių

Jau nuo seno Lietuvos žemdirbys svajavo, kaip nusausinti šlapias ir įmirkusias žemes, paversti jas derlingais laukais. Sunkus ir varginantis buvo grioviakasio, vadinamojo "zimagoro", darbas. Suprantama, nesant reikiamos technikos bei valstybės dėmesio, negalėjo būti buržuazinėje Lietuvoje ir didesnių sausinimo darbų. Tik viename kitame dvare buvo drenuojami laukai.

Tarybų valdžios metais Lietuvoje žemių tvarkymu imta rūpintis valstybiniu mastu. Apie didžiulius atliktus darbus liudija tai, kad dabar vidutiniškai kiekvienam ūkiui tenka beveik 2 tūkstančiai hektarų drenuotų žemių.

Dabar Lietuvoje jau nusausinta drėnažu 2,4 milijono hektarų. Tai sudaro apie 80 procentų visų reikalingų sausinti žemių. Kad būtų galima reguliuoti dirvų drėgmę, kai kuriuose ūkiuose kartu su sausinimo sistemomis įrengiami ir drėkinimo (lietinio) įrenginiai.

Nemaži ir šio penkmečio žemių sausinimo darbų užmojai. 1981-1985 metų laikotarpiu numatoma nusausinti 440 tūkstančių hektarų žemių, 15 tūkstančių hektarų plote

įrengti dirbtinio drėkinimo sistemas. Siems tikslams valstybė išskyrė daugiau kaip 1 milijardą rublių.

Melioratoriai darbuojasi visuose respublikos rajonuose. Jie ne tik įrengia sausinimo sistemas, bet ir atlieka visus kitus žemių kultūrinimo darbus: lygina laukus, iškerta krūmus, renka akmenis, sutvarko esamus bei tiesia naujus kelius, kalkina dirvas. Ūkiams perduodamos naudoti žemės būna visiškai paruoštos žemdirbystei. Nusausintuose plotuose javų derlingumas padidėja vidutiniškai 7,6 centnerio. Išauginamas žymiai didesnis ir kitų kultūrų derlius. Sausinimo išlaidos apsimoka per 5-7, o drėkinimo — per 3 metus.

Siais metais numatyta atiduoti naudoti 87 tūkstančius hektarų nusausintų, 3 tūkstančius hektarų drėkinamųjų žemių, po keliasdešimt tūkstančių kultūrinių pievų ir ganyklų, pakalkinti nemažus plotus rūgščių dirvų, nutiesti ir pertvarkyti 1200 kilometrų nedidelių kelių.

Lietuvoje nedrenuoti visas penelįs šlapias žemes numatoma iki 1990 metų. Kėdainių rajono Antano

GEDIMINO KALNO PASLAPTYS

Į Gedimino kalną, į Gedimino pilią veda beveik kiekvieno į Tarybų Lietuvos sostinę atvykusio turistų ar svečio kelias. Savaitgaliais šioje gražioje vietoje mėgsta apsilankyti ir vilniečiai. Respublikos restauratoriai, architektai rūpestingai prižiūri šį gilią senovės paminklą. Tačiau jų pagalbos prireikė ne tik piliai, bet ir jos kalnui. Nelengva jam nešti šimtmečių našta — kalno šlaitus smarkiai paplovė lietūs, o pilies lankytojų srautas kasmet vis didėja. Lietuvos TSR paminklų konservavimo instituto specialistai sukūrė projektą, pagal kurį bus rekonstruojamas, sutvirtinamas Gedimino kalnas.

Apžiūrėję kalną, gerai išstudijavę jo negalias, architektai numatė, kaip geriau jį sutvarkyti. Pagal projektą viršuje, gynybinės sienos vietoje, žemėje bus išgręžti grėžiniai ir užpildyti betonu. Sie požeminiai stulpai sutvirtins viršukalnę, kuriai tenka išlaikyti didžiulį pilies, jos lankytojų svorį. Apatinę kalvos dalį prilaikys savotiškas gelžbetoninių konstrukcijų tinklas. Jį paslėps dirvos sluoksnis ir žolė. Dekoratyviniais spinduliais nuo viršukalnės žemyn nusileis vandens nutekamieji latakai. Bus praretinti ir ant kalno augantys medžiai ir krūmai, kurių pavėsyje jau nebeauga žolė, apsauganti žemę nuo vandens išplovimo.

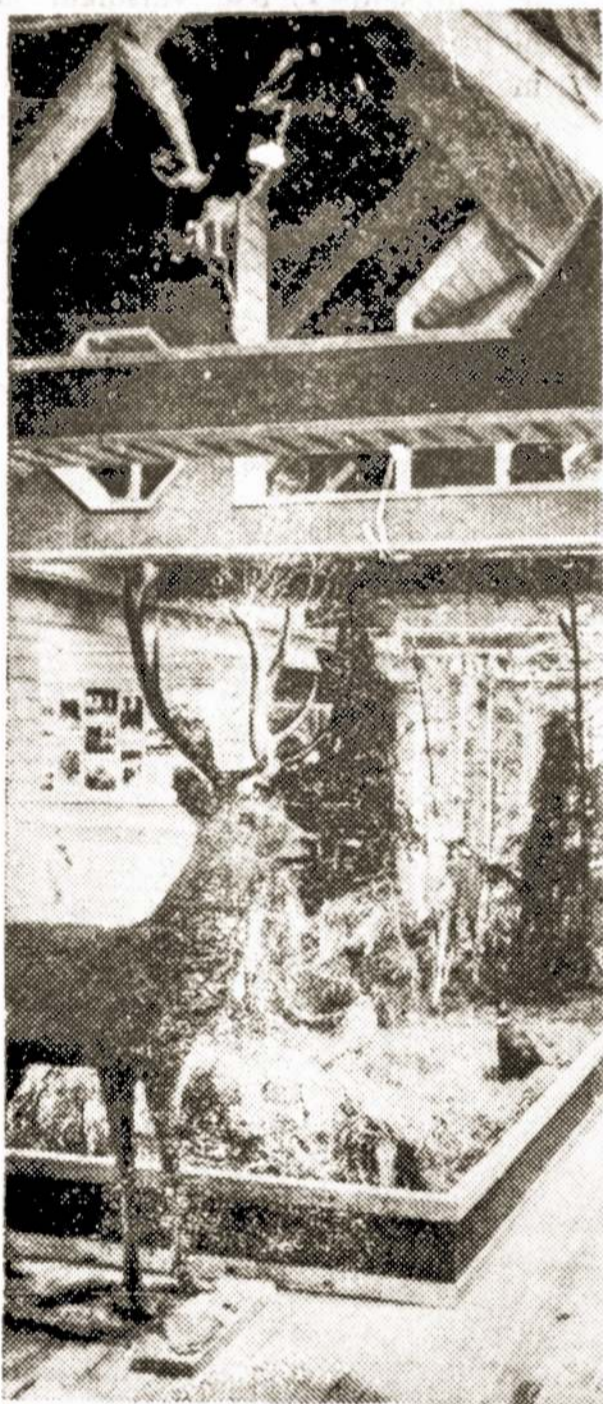
Prieš pradėdant kalvos rekonstrukciją, į Gedimino kalną pirmiausiai atvyko archeologai. Ši Vilniaus kalvų virtinės aukštuma, kuriai buvo lemta patekti į Lietuvos istoriją, dar neatskleidė visų savo paslapčių. Visiems yra žinoma, kad miestas pradėjo kurtis nuo galingos gynybinės tvirtovės, iškilusios ant kalno prieš septynis šimtmečius. Jau ir anksčiau istorikai kėlė hipotezes, kad šios geografinės padėtimi patogios vietos buvo apgyvendintos žymiai anksčiau. Tai patvirtino ir naujausi archeologų radiniai.

... Sluoksnis po sluoksnio atidengiamos žemės. Kuo giliau, tuo įdomesnių daiktų liekanos džiugino archeologus. Giliausios senovės liu-

dininkai — sudūlėjusių, sudegusių medinių statinių pėdsakai, žmogaus skaldyto titnago gabalai, akmeninių kirvukų liekanos. Kiek vėlesniuose sluoksniuose surasta gerai padarytų molinių indų šukės, papuošalai. Mokslininkus sudomino kaulinis kirvukas su saulės ženklu, vienintelis toks radinys visoje Lietuvos teritorijoje.

Kruopščiai išstudijavus šiuos radinius, mokslininkai mano, kad pirmieji gyventojai Gedimino kalno šlaituose apsigyveno mažiausiai pirmajame tūkstantmetyje prieš mūsų erą. Taigi po kasinėjimų pilies kalnas "paseno" beveik pusantro tūkstantčio metų.

Rita Grumadaitė

Kazlų Rūdoje įrengtas miško muziejus. Pagal Miestų statybos projektavimo instituto Kauno filialo architekto Alfredo Paulausko projektą jam sumaniai pritaikytas senas pastatas. Dviejuose muziejaus aukštuose išdėstyta dvylika teminių skyrių.

Nuotraukoje: Dalis miško muziejaus ekspozicijos.

K. Jurelės nuotrauka

TREČIOJI VIEŠNAGĖ

Trečią kartą Vokietijos Demokratinėje respublikoje gastroliaivo Vilniaus kvartetas. Prieš kiek laiko šioje šalyje buvo išleista pirmoji užsieninė kolektyvo plokštelė.

Šįkart Vilniaus kvartetas surengė septynis koncertus. Skambėjo P. Čaikovskio, M. Ravelio, B. Bartoko, D. Šostakovičiaus bei lietuvių kompozitorių V. Laurušo, M. Urbaičio, G. Kuprevičiaus kūriniai. Publika susidomėjimas buvo didelis, pavyzdžiui, Leipcege, didžiojoje Gevandhauzo salėje Vilniaus kvarteto klausėsi 2000 žmonių. Berlyne kolektyvo koncertą užrašė Vokietijos DR televizija.

KLAIPĖDOS PIENO KOMBINATE

Klaipėdos pieno kombinate pradėjo veikti mechanizuota varškės sūrių linija, pakuojanti produkciją į polietileną. Mechanizuota linija duos per pamainą dvi tonas produkcijos.

Vilnis, 1984 liepos 5

Vilniaus senamiesčio gatvelė.

Sniečkaus ir "Rytų aušros", Panevėžio rajono Eriškių, Kapsuko rajono Želsvelės ir kai kuriuose kituose nudrenuoti, sukultūrinti visi laukai, o žemdirbiai iš vienkiamų persikėlė į gražias ir patogias gyvenvietes.

V. Siudikas

Jaunieji miškų globėjai

Ruošiant dabartinę Lietuvos jaunąją kartą gyvenimui, mokykla ir visuomenė svarbią rolę skiria moksleivių darbiniam auklėjimui. Mergaitės ir berniukai mokomi fabrikuose ir gamyklose, kaimo mokyklų auklėtiniai supažindinami su agrotechnikos ir gyvulininkystės pagrindais, vaikinai mokomi vairuoti traktorius ir automobilius.

Svarbi vieta darbinio auklėjimo sistemoje tenka mokyklinėms girininkijoms. Tokių jaunųjų darbo kolektyvų yra visuose Lietuvos miestuose ir rajonuose. Juose susibūrę gamtos globėjai entuziastai yra rimti miškininkų talkininkai. Jie išstius metus prižiūri girias, dirba miško darbus, globoja žvėris ir paukščius. Ypač vaisingai jaunieji miškininkai, kaip mūsų su meile jie vadinami, dirba vasarą ir vasaros atostogų metu.

Jie padeda sodinti miškus, prižiūri medelynus, ir daigynus, sistemingai stebi augmenijos vystymąsi.

Miestuose jaunieji miškininkai yra susibūrę ir didelių kolektyvus, mokyklinių girininkijų susivienijimus ir rūpinasi atskirais miškų masyvais. Antai keliolikos Kauno vidurinių mokyklų moksleivių susivienijimas jau daug metų globoja Kunigiškio mišką, kuris savo tvarkingumu traukia kauniečius poilsio valandomis. Šešios mokyklinės girininkijos yra Ukmergės rajone.

Jaunųjų miškininkų būrys čia išaugo iki tūkstančio. Jie sėkmingai pasidarbavo pavasarį. Ukmergės pirmosios vidurinės mokyklos moksleiviai jaunieji miškininkai Vidiškių girininkijos valdose pasodino daugiau kaip hektarą pušaičių, prižiūri sodinukus, budi sausros metu.

Nuotraukoje: Vidiškių girininkijos girininkas Alfonsas Liška su jaunais miškininkais Jolanta Jurėnaite ir Arūnu Čepala.

Kas garsina Antalgės vardą

Iš Utenos pasukus Zarasų-Kauno plentui, už kelių kilometrų mėlyna akimi mirkteli Ilgio ežeras. Kiek toliau dar vienas — Apšlavas. O tarp jų pabrėžė žemdirbių gyvenvietės — Antalgės namai. Ypač gražus jos vaizdas atsiveria nuo senojo piliakalnio.

Antalgę, šį anksčiau mažai kam žinomą kaimelį, dabar plačiai garsina paukštynas, kuriame per metus surenkama po keliolika milijonų kiaušinių, parduodama 200 tonų paukštienos. Tačiau paukštinkystė — tik viena šio ūkio šakų. Kalvotoje Aukštaitijos žemėje, kurios vargus kadaise poemoje „Usnyne“ išsakė uteniškis liaudies poetas Teofilis Tilvytis, išauginami kasmet vis didesni derliai, vis gražiau ir turtingiau gyvena žemdirbys.

Į Antalgės paukštinkystės tarybinį ūkį per kelis paskutiniuosius metus atsikėlė daugiau kaip pusšimtis šeimų iš miesto. Dirba čia buvę kauniečiai, panevėžiečiai,

šiauliečiai. Ir būdami toli, žmonės sužino, kad čia galima gražiai įsikurti, kad čia visiems patinka įsigalėjusi tvarka, susiklausymas. Atvykusieji iš miestų dirba mechanizatoriais, karvių melžėjais, gyvulių augintojais, laukų darbininkais. Antai Antanas Valiukas anksčiau dirbo Radviliškyje. Dabar Antalgėje jis pirmaujantis vairuotojas. O Petras Vyšniauskas į ūkį persikėlė iš Šiaulių. Ruošdamasis tapti žemdirbiu, jis išmoko vairuoti traktorių. Atgal į tėviškę grįžo Jono ir Bronislavos Riaubų šeima. Čia gavo butą su ūkiniais pastatais.

Vilnis, 1984 liepos 5

Kas gi į Antalgę traukia žmones? Visų pirma tai, kad čia labai rūpinamasi jų darbo bei gyvenimo sąlygų gerinimu. Siuolaikinė technika gerai talkina žemdirbiams, palengvina jų darbą, o ūkio centrinėje gyvenvietėje prie Ilgio ežero yra beveik viskas, kas reikalinga jaukiai buičiai.

— Pastaraisiais metais Antalgė auga labai sparčiai, — pasakoja ūkio direktorius Leonardas Bubulis. — Per dešimtmetį čia pastatyta 60 individualių gyvenamųjų namų, kai kurie didesni pastatai pertvarkyti į butus specialistams, naujai atvykusiems darbininkams. Gyvenvietė plečiama ir toliau. Iš anksto būsimose gatvėse įrengiam gerus privažiavimus, elektros, telefono, vandentiekio, kanalizacijos tinklus. Prieš metus pastatyta centrinė katilinė, kuri tarnaus daugiabučių, mechanizacijos kiemo, paukštyno, naujo vaikų lopšelio-darželio, parduotuvės, pirties ir kitų pastatų apšildymui. Antalgėje ir toliau bus statomos kultūros, švietimo, ryšių, aptarnavimo įstaigos. Turėsime ir savo stadioną su futbolo aikšte bei lengvosios atletikos takais.

A. Norvaišas

DOMISI ŠVEDIJOS RADIJAS

Vilniuje lankėsi Švedijos radijo asociacijos atstovės — literatūros ir dramaturgijos skyriaus viršininkė I. Ornes, vyriausioji redaktorė K. Kardelijus, konsultantė S. Niuman. Lietuvos televizijos ir radijo komitete jos susipažino su radijo pjesėmis. Aptarti lietuvių dramaturgų kūriniai, kurie bus radiofonizuoti Švedijoje.

Naujas kraštotyros muziejus

Kupiškyje atvėrė duris naujas kraštotyros muziejus. Į restauruotą XVII a. valsčiaus mokyklą — vietinės reikšmės architektūros paminklą — perkelta per 12 tūkst. eksponatų.

Naujųjų patalpų atidarymo proga trijose salėse buvo parengtos dvi parodos — respublikos tapytojų teminė paroda „Dailininkai kaimui“ ir dailininkės žemietės Veronikos Šleivytytės dovanotų darbų paroda. Kupiškėnai gražiai pagerbė savo žemietę. Jai suteiktas rajono garbės pilietės vardas.

ŠIAULIŲ AUTOTRAUKINIAI

Siaulių autotransporto įmonė jokiuose mokymo įstaigų sąrašuose neįrašyta, bet jai prigijo pažangių darbo metodų mokyklos vardas.

Nė vienas sunkvežimis neišrieda iš šios įmonės be vienos, dviejų ar trijų priekabų, puspriekabių. Tai įgalina daugiau kaip dvigubai padidinti vienu metu gabenamų krovinų kiekį, sutaupyti daug kuro.

Vairuotojai iš anksto gerai išstudijuoja maršrutus numato kelius iki objektų, galimas kliūtis kelyje — tai vėl sutaupo nemažai laiko. Didelį efektą duoda centralizuota remonto valdymo sistema: jos dėka įmonėje šiemet nė karto nepažeistas mašinų išvykimo į linijas grafikas.

ŽEMAITĖS KOLŪKIO PREMIJA

Kasmet, jau devynioliktą kartą, pažymėdami Ušnėnuose (Kelmės rajonas) kūrybinį kelią pradėjusios lietuvių literatūros klasikės Žemaitės gimtadienį, respublikos Rašytojų sąjungos valdybos prezidiumas ir Kelmės rajono Žemaitės kolūkio

valdyba paskiria literatūrinę premiją už geriausią prozos kūrinį kaimo tematika. Šių metų Žemaitės kolūkio premijos laureatu tapo rašytojas Eugenijus Ignatavičius už apsakymų rinkinį „Ir namų amžinoji šviesa“.

DRAUGIŠKAS SUSITIKIMAS

„Tėviškės“ draugijos kvietimu Tarybų Lietuvoje viešėjo įžymūs pažangių lietuvių organizacijų Jungtinėse Amerikos Valstijose veikėjai: Amerikos-Rusijos instituto garbės prezidentė K. Karosienė, „Vilnies“ laikraščio vyriausiasis redaktorius S. Jokubka, „Laisvės“ laikraščio direktorių tarybos narė N. Ventienė ir „Laisvės“ laikraščio direktorių tarybos sekretorė N. Buknienė.

Birželio 5 d. pažangiųjų užsienio lietuvių organizacijų atstovus priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius.

Susitikime dalyvavo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininkas R. Songaila ir Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius L. Šepetys.

Jame taip pat buvo Lietuvos KP Centro Komiteto užsienio ryšių skyriaus vedėjas M. Sadvovskis, Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas, „Tiesos“ laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas, „Tėviškės“ draugijos prezidento pirmininkas P. Petronis.

Draugas P. Griškevičius supažindino svečius su respublikos partinės organizacijos veikla įgyvendinant TSKP XXVI suvažiavimo ir Lietuvos KP XVIII suvažiavimo nutarimus, papasakojo, su kokiais laimėjimais respublikos darbo žmonės pasitinka šiemet sukankantį

Lietuvos TSR išvadavimo iš fašistinės okupacijos 40 metų ir Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 45-ąsias metines, kurios plačiai bus pažymimos ateinančiais metais.

Pokalbyje buvo pabrėžta, kad pažangiųjų lietuvių organizacijų veikla užsienyje tarnauja taikos reikalui, kad ji padeda demaskuoti JAV administracijos agresyvų kursą, kuriuo siekiama didinti tarptautinį įtempimą ir nežabojamas ginklavimosi varžybas. Draugas P. Griškevičius palinkėjo visiems lietuviškosios emigracijos pažangaus judėjimo aktyvistams didelės sėkmės jų nelengvame, bet tauriame darbe.

Svečiai padėkojo už galimybę dar kartą susipažinti su Tarybų Lietuvos laimėjimais ir pareiškė, kad lietuviškosios emigracijos pažangios organizacijos ir jų spaudos organai nepagailės jėgų ir energijos kovoje už taiką, už ryšių su tėvų žeme stiprinimą.

Draugas P. Griškevičius įteikė S. Jokubkai diplomą dėl Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo suteikimo ir N. Ventienei „Darbo veterano“ medalį.

K. Karosienei įteiktas Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos garbės raštas, N. Buknienei — „Tėviškės“ draugijos prezidento garbės raštas. V. Petkevičienė

Nuotraukoje: Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius Petras Griškevičius įteikė „Vilnies“ laikraščio vyriausiajam redaktoriui S. J. Jokubkai diplomą apie Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo suteikimą.

St. Petersburg, Fla.

LLD Draugijos narių susirinkimas

Birželio 2 d. įvyko St. Petersburgo Lietuvių Literatūros Draugijos narių susirinkimas. Susirinkimą atidarė pirmininkas S. Kuzmickas. Sekretorė Bronė Vaitkienė perskaitė praėjusio susirinkimo protokolą, finansų sekretorė Elena Šarkiūnienė davė finansų raportą, išdėtininkas Juozas Vaitkus su jos raportu sutiko.

Šiame susirinkime nutarėm paimti atostogas, tris mėnesius. Vadinasi kitas susirinkimas vyks tik spalio 15 d. Prašau nepamiršti, užsirašykite šią datą savo kalendoriuose.

Po susirinkimo pavalgėm pietus. Žinių pranešėja Aldona Alekniene pranešė, kad turime svečių iš Brooklyno, iš Chicagos bei vietinių. Juozui ir Bronei Vaitkams, sulaukusiems vedybinio gyvenimo 45 metų ir Walteriui su Helena Čeplikams, sulaukusiems vedybinio gyvenimo 49 metų, sudainavome ilgiausių metų bei Valio, Valio!

Po to, Stasys Kuzmickas sudainavo Wonderful Lithuania. Šiai dainai žodžius pritaikė choro mokytoja Elena Janulytė. Choras sudainavo penkias dainas. Pasibaigus programai, pirmininkas S. Kuzmickas padėkojo choristams, mokytojui, gospadinėms V. Kuzmickienei, Elenai Chaplikienei ir Stellai Daraškai, publikai už atsilankymą.

Choro veikimas

Mūsų choro dainininkas Walteris Čeplikas su žmona Elena, kuri yra Klubo virėja, apleidžia mus ir persikelia gyventi į Philadelphia pas savo dukteris. Gaila, neteksime

gero dainininko ir geros virėjos. Linkiu jiems viso gero, sėkmės Philadelphiaje.

Choras išėjo atostogų

Birželio 12 dieną Dainos Mylėtojų Choras buvo surengęs gražų suėjimą. Buvo sukviesti visi rėmėjai, choro bičiuliai. Papietavus, choro pirm. S. Kuzmickas pakvietė Klubo prezidentą Valį Bunkų pasakyti keletą žodžių. Valis Bunkus visus pasveikino ir prašė, kad choras gyvuotų ilgus metus, girdi, choras labai reikalingas. Paskui buvo pakviestas čekų choro vice-prezidentas John Lokosel. Jis taip pat sveikino chorą ir linkėjo gyvuoti ilgus metus. Gražią kalbą pasakė choro mokytoja Elena Janulytė. Ji akcentavo, kad choras per sezoną sudainavo (atliko) 180 dainų, daug solo ir duetų. Prašė, kad po atostogų choristai grįžtų pailsėję, pilni energijos pradėti kitą sezoną. Publika su choristais jai sudainavo Happy Birthday ir Valio, Valio.

Ačiū dainininkėms už iškepimą tortų: Emilijai Dudai, Jessy Bowman, Stellai Daraškai, Helen Habalai, Aldonai Aleknienei, Ermai Shultz ir Marytei Leshkis. Didelis ačiū gospadinėms: V. Kuzmickienei, Stellai Daraškai, Helen Chaplikienei, Blančiai Beaussigneus ir Filomenai bei Bronei ir Juozui Vaitkams, Helen Habalai už patarimą prieš stalų, muzikantams Polka Svirgarts, palinksmintiems visus polkutėmis ir valsais, taip pat ačiū atnešusiems dovanų.

Pirm. S. Kuzmickas visiems padėkojo už atliktus darbus ir palinkėjo choristams gerų atostogų ir po jų spalio 5 dieną grįžti vėl į chorą.

S. K.

Dar sveikinimų ir linkėjimų S. J. Jokubkai

Gerbiamas drauge, nuoširdžiai sveikinu garbingo jubiliejaus bei Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo suteikimo proga.

Jūsų nuopelnai ginant darbo žmonių interesus, skelbiant tiesą apie socialistinės Lietuvos gyvenimą gerai žinomi. Jūsų redaguojama "Vilnis" nuosekliai ir teisingai informuoja tautiečius apie gimtiniame vykstančias permainas, duoda reikiamą atkirtį reakcingosios emigracijos išpuoliams. Džiaugiuosi, kad Jūsų veikla gimtiniame deramai įvertinama.

Linkiu ir toliau tvirtai laikyti rankoje plunksną. Stiprios sveikatos, ilgų ir kūrybinių metų!

Jonas Kubilius

Vilniaus universiteto rektorius
Vilnius

Mielas mūsų bičiuli Stasy Jokubka, širdingai jus sveikiname garbingo vardo suteikimo proga, prisimename jus ir malonią Jūsų žmoną, jaukų Jūsų butą Chicagoje ir šilumą, sklindinčią iš Jūsų židinio. Linkime Jums abiem geros sveikatos.

Vytautas ir Alma Sirtijos Girai
Vilnius

Gerb. drg. Jokubka! Priimkite nuoširdžiausius sveikinimus gražaus jubiliejaus proga, taip pat suteikus Jums LTSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo. Telydi Jus geriausia kūrybinė sėkmė, gera sveikata, ištvermė

8

nelengvame pažangaus veikėjo kelyje.

Geriausi linkėjimai Jūsų žmonai.

A. Šimkūnas

Vilnius

Brangus drauge Jonai Jokubka, Sveikiname Jus garbingo Tėvynės apdovanojimo proga. Linkime Jums tos Jūsų neišsenkančios energijos ir gyvenimiško džiaugsmo. Laukiame Jūsų su Ana svečiuose. Stipriai bučiuojame.

Birutė, Regimantas,
Andrius Žilėnai

Vilnius

SVEIKINIMAI DRAUGŲ IR GIMINIŲ AMERIKOJE

Nellie ir Paul Ventai, New York; Frank Mockapetris, Gulfport, Fla.; Julia Urmonas, Chicago; Nellie DeSchaaf, Chicago; A. Pivoriūnas, Racine, Wis.; Stefanija Masytė ir Teofilė, Detroit, Mich.; Bernice ir Stanley Gentrys, Union City, Mich.; Stefa ir Vladas Brazionai, Chicago; Florence ir Bob Poole, Chicago; Daiva Pilipavičius ir šeima, Brazilija; Vanda Pinto ir šeima telefonu iš Brazilijos; Birutė Pilipavičius, Praia Grande, Brazilija; Edvardas Jakuska, Chicago; Frank ir Jesse Vesely, Chicago; George ir June Meka, Chicago; Helen Šarkiūnienė, St. Petersburg, Fla.; Helen ir jos brolis Richard Janulis, St. Petersburg, Fla.; Aldona ir Paul Alekno, St. Petersburg, Fla.; Anna Babarskas, Kalamazoo, Mich.; St. Petersburg LLD kuopos Valdyba ir nariai J. Yla, Kanada.

Let the President — Congress Hear!

Sen. Charles Percy:

I urge you to vote AGAINST any further military aid to El Salvador. If the \$32 million already spent could not quell the people's revolt, additional American dollars will only result in more refugees streaming out of the country to escape the terror.

The elections in El Salvador could not be termed free by any stretch of imagination. Not when people were forced to vote for their candidate at the point of a bayonet, and with the American fleet supporting the dictator!

It is not Communism that the people of El Salvador fear. It is the bestial tortures, the excessive wanton executions, the beheading of children, the disappearances of students, intellectuals, trade unionists, clergy, nuns.

NO MILITARY AID TO EL SALVADOR — or any dictatorship in Central America. THOSE MILLIONS ARE NEEDED MORE DESPERATELY RIGHT HERE IN AMERICA for the aged, the jobless, the homeless, the veterans crowded into understaffed hospitals. WE HAVE HAD THREE WARS IN OUR GENERATION. DO WE NEED MORE?

Nellie DeSchaaf

***

Sen. Alan Cranston:

I was sorry you dropped out of the presidential campaign because your stand on U. S. foreign policy differs from that of the Reagan Administration, and we desperately need people who can see the senselessness of the wasteful and bloated military budget, and the illegal interventions in the affairs of the people of Central America.

The scare of Communism is NOT what plagues the peoples of Central America. It is the terror, the most gruesome tortures of the people, the unbearable living conditions, the \$400 and less a year subsistence wages. Colonialism will not be tolerated in the twentieth century, and Reagan's illegal interventions will only make America more hated.

No military aid to any monster dictatorship in Latin, Central America or Africa. Nellie DeSchaaf

***

President Ronald Reagan:

In your May 9th televised speech, you spoke of the "Communist

nist reign of terror" in Nicaragua. This fact is disputed by the thousands of people from all over Europe, as well as America, who have visited that country and have seen for THEMSELVES.

Nicaragua is NOT a Communist country, and there is no terror except from the "contras" from Honduras, who have executed defenseless farmers, and those living near the Honduras border. NICARAGUA IS PREDOMINANTLY A CATHOLIC COUNTRY and most of its cabinet members are priests, or other members of the Catholic faith.

The Billions being squandered on supporting military dictators in Central and Latin America would better be spent in America to aid the needy, the jobless, the hundreds of thousands of homeless — and NOT by choice! NO MORE MILITARY AID TO CENTRAL AMERICA. WE NEED THE MONEY FOR AMERICANS!

Nellie DeSchaaf

***

Rep. "Tipp" O'Neill:

The American people are really beginning to wonder if the rabid anti-Communism of the Joe McCarthy period is to be repeated. Even if some Congressmen may not remember, many Americans still remember the horrible damage done to numerous people by that narrowminded "numbler".

Central America is not being subverted by the U.S.S.R., Cuba or any other Socialist country, but is being subverted by poverty, unbearable living conditions, denial of the most basic human rights, military dictators with Death Squads roaming the streets — indiscriminately kidnapping or executing at will.

NO MORE AMERICAN DOLLARS TO SUPPORT ANY MILITARY DICTATORS IN LATIN OR CENTRAL AMERICA. Americans will no longer tolerate budget cuts in Medicare, Social Security, so that the Reagan Administration can continue to support bloodthirsty dictators anywhere — and everywhere throughout the world. We are becoming tired of the endless and irrational anti-Communist hysteria, and the need to "contain" Communism even on the moon or outer space — most likely.

Nellie DeSchaaf

Soviets Olympic Withdrawal Shows Stand Against

BY WILLIAM POMEROY
International Labor Press
Journalist and Author
[From London]

The Reagan Administration, its Western allies and their combined media propaganda are attempting to offset the impact of the withdrawal by the Soviet Olympic Committee from the cold war Games in Los Angeles. Their confused propaganda emphasizes the Reaganite failure to comprehend the principles that govern Soviet policy.

One of their explanations is that the Soviet Union is merely retaliating, vindictively, for the U.S. boycott of the 1980 Olympic Games in Moscow. They claim that such a retaliation has been intended all along.

Above all, the anti-Soviet propagandists endeavor to obscure the basic theme in Soviet policy today: the promoting of peaceful relations, detente and an end to the threat of nuclear conflict between nations.

The main feature of the Soviet approach to the 1984 Olympics is clearly evident to a reader of the entire range of Soviet publications for the past two years or more. This was characterized by passing over the 1980 Western boycott and welcoming the opportunity for friendly sports ties in the 1984 Games.

Nukelta į 9 pusl.

Vilnis, 1984 Hepos 5

Atkelta iš 8 pusl.

Indeed, that wholehearted participatory spirit was displayed in the winter phase of the Games held in Yugoslavia. To the Soviet Union and its athletes, the Games embody peace and friendship in practice. The idea of petty retaliation that would interfere with such a goal is considered inconceivable.

There is, however, a balancing aspect to the tireless Soviet efforts for peace and friendship. They maintain a principled position of refusing to allow imperialism and its agents to threaten or infringe upon Soviet citizens, territory, allies or honor.

Imperialist threats against the first and leading socialist state have, of course, always existed. The Soviet people have had to live with their constant presence; it is only when the threats become intolerable, or when the aggressive moves become dangerous, that Soviet policy has had to be sharply firm in reply.

Such a point was reached in the case of the Los Angeles Games. It became obvious that the Reagan Administration and the fascist-minded and other anti-Soviet gangs it has encouraged and unleashed would smother the spirit of peace and friendship in hatred and ruthless provocation. These provocations pose a physical threat to the athletes of the Soviet Union and the other socialist countries.

The decision of the Soviet Olympic Committee and the Olympic Committees of other socialist countries to withdraw from the hostile situation created in Los Angeles was no pretense or bargaining position. It was a principled drawing of the line.

It is regrettable that the Olympic opportunity has been destroyed in Los Angeles by the Reaganite policy of turning the meets into "capitalist games" with aggressive imperialist aims.

However the act of withdrawal by socialist countries may have the positive effect of serving notice that Reaganism in international affairs can be pressed only so far and that those desiring peace and friendship and the right to develop accordingly are prepared to stand in adamant resistance to it.

It is a lesson that the Reagan Administration and its Western allies have been given other opportunities to learn. The aggressive U. S. step of escalating nuclear confrontation with the Soviet Union by installing the new range of Pershing and Tomahawk missiles in Western Europe, to gain first strike capability, was apparently rushed into implementation with a misreading of the firm Soviet response.

The Soviet Union drew the line with its withdrawal from the Geneva medium range missile talks, making it plain that its answer was to match and frustrate every U. S. move.

It would seem that U. S. imperialism today has become so blinded by its own language of tough bluster, threats and abuse, that any talk of peace or calls for peaceful resolution of tensions and problems is seen as softness and weakness. The Soviet Union wants peace, goes this kind of mad reasoning, because its economy and society are not tough enough

Vilnis, 1984 Hepos 5

to stand up to an escalated arms race, because it is inherently weak and can be made to capitulate.

It is not sufficiently understood that it is precisely because it is strong that the Soviet Union can put forward a comprehensive peace program. The Soviet Union has already attained in a constructive manner the "peace through strength" that U. S. imperialism projects with destructive aims.

The socialist countries and the Communist Parties in general have shown themselves to be unswervingly dedicated advocates of peace, peaceful coexistence and the peaceful attainment of the people's needs and demands.

Deliberately misunderstanding this, both the imperialists and the ultra-left have frequently tried to malign them as having lost their revolutionary spirit. Therefore, when imperialism and other anti-Communist forces become extreme in their aggressiveness, overstepping dangerous lines, it is appropriate that a firm rebuff and a bluntly stated response is given.

That rebuff has had to be made in regard to the desecrated Los Angeles Games. It is to be hoped that the Reagan Administration now understands that behind Soviet flexibility on peace lies the steel center of principle.

From "The Ukrainian News"

Laiškai ir parama

San Leandro, Cal.

Dear Nellie — Sorry we are so late with the greetings, as we thought the Vilnis convention would be on the 27th of May instead of the 20th. Enclosed are two checks totalling \$165.00, of which \$155 is a donation for "Vilnis" Suvažiavimas to the remaining \$10 for renewal of sub. of M. Mozuraitis.

Several of us gathered together in a restaurant to celebrate Ksavera Karosienė's birthday, and to wish her bon voyage on her journey to Detroit, Mich. to the Friendship Society's convention, then to wing her way to Lithuania for a few weeks. Later, she will stop over in New Jersey to visit her daughter and son-in-law Eugenia and Eugene Stanley. While there, naturally, she will come in contact with her grandsons and a great grandson.

By the way it was also my birthday and we were treated to a splendid dinner by our friends, Connie, Marie, Margaret, Telda and Raymond. Many thanks to all of you from Ksavera and myself.

My husband Alex is due for his other eye implant, June 5th. The surgery he had on his left eye was so successful that he has decided to go ahead now, and have an implant on his right eye to correct a cataract. Also, he is 86 years young. We are having beautiful spring weather and sometimes it is very summery. Hot days should be along any time now. Best wishes to you and all of "Vilnis" workers. Violet Taraschienė-Trask

Hot Springs, Ark.

Dearest Nellie — In addition to the \$100.00 greeting for the Vilnis suvažiavimas, we are also enclosing \$50.00 toward that leaky roof. Can sympathize with this matter, as we had FOUR roofs put on our house in the space of 12 years we

are living here, all due to a certain pitch in the roof.

And where was the leak most concentrated? In my work-room, the kitchen, by the stove. On the last one, we had about eight estimates, and each gave a different diagnosis, all claiming ultimate integrity. With fingers crossed, and with all the stormy weather we have had, it has stood the test for the past two years.

HERE'S hoping for a good generosity toward all your financial needs! Always our love and best wishes to you and the staff.

Mildred and Benjamin Kubilius

DOWAGIAC, MICH.

Atsiprašau Jus, mano mieli vilniečiai, kad taip ilgai neatsinaujinau prenumeratos. Mane buvo užpuolę visokie sunegalavimai. Buvau susirgęs taip, kad net savaitę teko pagulėti ligoninėje. Cia atsinaujinu prenumeratą dviems metams ir siunčiu \$10 auką. Linkiu geros sveikatos visam laikraščio kolektyvui.

Agnes Vylonis

Keene, N. H.

Brangi Anelė, ačiū už gražų laišką. Perskaičiau neatsikvėpdamas. Mėgstu "Vilni" skaityti, nes neilgi

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Nežinau kodėl, kur buvęs kur nebuvęs, imu ir susitinku su koku nors keistuoliu žmogumi. Šį kartą taip atsitiko tam restoranėlyje, į kurį beveik kasdien einu pietauti.

Nuėjęs į restoranėlį atsisėdau prie prekystalio šalia nepažįstamo augaloto, pradėjusio žilti, gražiai nauaugusio žmogaus. Niekad ir niekur aš jo anksčiau nebuvau matęs, bet tuoj iš visko pastebėjau, kad jis yra lietuvis. Žmogus srėbė iš dubenėlio lietuviškų kopūstų sriubą ir jau prieš jį padėtas jo laukė nemažas "pork-shank" ir rūgščių keptų kopūstų su dviem bulvėmis davinys.

Aš užsisakiau varškėčių. Kol ofiantė man atnešė davinį, jis, pastūmęs į šalį jau tuščią dubenėlį, mane užkalbino:

— Esate lietuvis, kad varškėčius mėgstate.

Na, ir pradėjom šnekėtis. Pasirodė, kad jis tik ką išėjęs į pensiją ir dypukas. Lietuvoje bažnytkaimyje, kuriame gyveno, buvęs šaulių kuopos vadas. Iš Lietuvos nebūtų bėgęs, bet bažnytkaimyje nedidelės vilnų karšklėlės savininkas žydas, kai atėję į Lietuvą bolševikai, įskundė ir turėjęs bėgti, dar neprasidėjęs karui, į Vokietiją.

— Už ką jis tamstą įskundė? — paklausiau.

— Žinote kaip būdavo Lietuvoje, žydus vadindavome "parkomis", o kai atėjo bolševikai, žydų valia buvo.

— Vadinasi, bėgote nuo žydų, o ne nuo bolševikų? — vėl paklausiau.

— Ech, ilga istorija, — žmogus pamojo ranka į šalį ir ėmė pasakoti kaip dabar Lietuvoje yra.

Skaniausiai jis man pasakojo, kad seseriai pasiuntęs, nė pats neatsimenąs kiek siuntinėlių. Giminėms taip pat po siuntinėlių, o pusbroliui net tris.

— Jeigu ne tie siuntinėliai, šandien turėčiau ir namą, ir dar pinigų, — žmogus lyg ėmė aimanuoti.

— Ponas esate per daug geraširdis.

— Kaip nebūti geraširdžiu, vis prašo, aimanuoja, kad vos pragy-

straipsniai, nėra nuobodu skaityti visą laikraštį. Perskaitau taip pat ir "Atvirą laišką "Vilnies" redakcijai", nes kas jame parašyta, tarsi mano ranka. Aš tesu lankęs dvi žiemos rusišką mokyklą. Lietuvą palikau 1913 metais. Aplankiau Lietuvą du kartus — 1932 ir 1967 metais. Džiaugiuosi, kad aplankiau Tarybų Lietuvą. Pranas Naginė

Chilliwack, B. C., Canada

Gerb. "Vilnies" Administracija, dėl jūsų laiško, kad mano prenumerata jau pasibaigus, turiu pasiaiškinti kodėl. Sirgau iščius tris mėnesius ir buvau atsidūręs ligoninėje su širdies priepuoliu. Nors dabar dar nesu pilnai pasveikęs, bet laišką parašyti jau galiu ir jums už metinę prenumeratą pasiunčiu Money Order \$15. Linkiu jums sėkmės.

Felix Valys

Eureka, Mo.

Brangūs draugai, aš persikėliau gyventi į senelių namus. Malonėkite "Vilni" siuntinėti šiuo adresu: Peter Bells, c/o St. Joseph's Hill Infirmary, St. Joseph Road, Eureka, Mo. 63025. Telef. 1—314—938-5095.

Peter Bells

vena.

— Dykai gauna, tai ir prašo, — ėmiau jam kalbėti, — prašyti nieko nekaštuoja, o gauti gali.

— Jeigu turėtų, tai neprašytų, — ir žmogus pradėjo rimtai "demonstruoti" savo "žinojimą" apie Lietuvą ir kaip dabar Lietuvoje žmonės vargsta.

Girdi, jo sesuo ir kiti giminės neką turėję anais laikais, o dabar turi mažiau negu anksčiau turėję elgetos. Bolševikai viską atėmę, pavergė ir nori ar nori turi jiems vergauti.

— Įsivaizduok, tamsta, — pakeltu balsu toliau pasakojo, — laiške juodu ant balto rašo, kad tebevilki prieš karą turėtomis drapanomis, užsiaugino paršelių, paskerdė, pusę skerdienos turėjo atiduoti valdžiai.

— Keista, jeigu taip prispausti, vargsta, turėtų sukilti prieš valdžią, — laukiau ką jis sakys.

Jis nusijuokė ir pakiliu balsu ėmė man aiškinti:

— Kai valdžios rankose ginklas, saugumas, policija, su sukilusiais lengva susidoroti taip, kad nė šuo nesuloja, — jis man kalbėjo, — atsimentu, kai mūsų apskrities mieste vyko per Gegužės Pirmąją žydų demonstracija, miesto policininkai ir mes šauliai, nors kelis kartus mūsų buvo mažiau negu tų žydėlių, susidorojom per dešimt minučių. Kai šautuvų buožes paleidom į darbą, miesto rinkoje nė vieno neliko.

— Žiauru taip dorotis su žmonėmis, — nudaviau, kad stebiuosi.

— Jeigu valdžiai tarnauji ir ji pasitikėjo tau duoti ginklą, žiauru ar nežiauru, duotą uždavinį turi atlikti, — žmogus pasakė.

— Tokiems žiauriems uždaviniams atlikti aš neimčiau ginklo iš valdžios, — tariau jam ir buvau bebando, kaip yra sakoma, "vynioti jo ant savo piršto".

— Kaip neimtumei, jeigu žmonės prieš tavo valdžią, — jis pastatė akis prieš mane.

— Tai tamsta, ponas, buvote valdžios žmogus? — ramiai paklausiau.

— Žinoma. Jeigu nebūtų atėję

Nukelta į 10 pusl.

Atkelta iš 9 pusl.

bolševikai, nuo tų "parkų" žydų ir komunistėlių Lietuvą būtumėm apvalę, tikėk man, ponas, — jis pasakė ir pasakė pasididžiudamas.

— Keista, — aš vėl nudaviau nieko nesuprantas.

Knietė dar daugiau ko nors iš jo iškvosti, bet žmogus baigė apgriaužti "pork-chenką", išgėrė dar puoduką kavos, atsisteisė oficientei už pietus ir atsistojęs nuo prekybos stalo nė atsiveikinęs su manimi išėjo.

Matote, mielieji, kokių žmonių pokario metais privažiavo čia Amerikon. Ir kaip matyti, per tuos virš trisdešimt metų nieko nepasikeitė, tebėra kokie buvo, ir, kaip tie naminiai vilkai vis žiūri į mišką. Nenuostabu, kad jiems dabar Lietuvoje pragaras toks, koki jiems į galvas pumpuoja visokie reorgai.

Skaitytojas

Malonios ir linksmos viešnagės Tėvų Žemėjel

Antanina ir Pranas Vaitkai vyksta pasisvečiuoti į Tarybų Lietuvą. Jie išvyksta liepos 16 dieną ir svečiuosis ištisą mėnesį.

Chicagiečiams abu Vaitkai gerai žinomi. Jie yra "Vilnies" bendrovės direkcijos nariai. Be to, Antanina yra Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos pirmininkė. Puiki šeimininkė. Pastaruoju metu, rodos, be jos šeiminikiškos rankos nepraeina nė vienas renginys.

Kiek žinau, abu Vaitkai yra gimę šioje šalyje, bet pačią jaunystę praleidę Lietuvoje. Tad ir dabar ten turi brolių bei sesučių šeimas ir jau kelintą kartą vyksta jų aplankyti.

Linkėtina mieliems Vaitkams malonios ir linksmos viešnagės ir žavių išpuodžių, o grįžus pasidalinti su mumis.

Vilnietė

Ligos ir nesėkmės spaudžia A. ir M. Gabrius

Gavau Antano Gabrius iš Lake Villa, Ill., laiškutį, kuriame prisiuntė mokestį Ex Mainierių klubui ir dar 3 paramos. Antanas rašo, kad jo mylimos Marytės sveikata labai pašlijusi. Nusilpo regėjimas ir klausimas, taipgi mažai tegalinti pavaikščioti, tad niekur iš namų negali išvažiuoti. Labai išsiilgę draugų, su kuriais daug metų dirbo pažangos labui.

Gaila, kad nelaboji senatvė taip vargina tokius nuoširdžius pažangiečius, kurie visą savo brandų gyvenimą skyrė darbo žmonių reikalams. Linkėtina Marytei atgauti jėgas, o Antanui išstvermės slaugant ją.

Frances Jordan

ATSVENTE HELEN TRUSK 90-TA GIMTADIENĖ

Chicagiečiams gerai žinoma ir pažįstama Helen Trusk pastaruoju metu skundžiasi kojų skaudėjimu. Ją kankina artritas. Net turėjo pergyventi kojoje operaciją, kuri buvo sėkminga. Dabar vėl vaikštinėja. Birželio 30 d. ji atžymėjo savo gražų 90-tą gimtadienį. Ta proga ji ir jos dukra Aldona su vyru Charles Zakas išvyko į Indianapolis, Ind., kur gyvena antroji dukra Ida su vyru Charles Matikonis ir jų šeima. Ten sakė suvažiuos visa giminė ir atšvės tą garbingą Helenutės gimtadienį.

Nors pavėluotai, vistiek noriu palinkėti ilgo, sveiko ir darbingerio amžiaus mielai Elenutei.

Frances Jordan

EX MAINIERIŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

Birželio 16 d. "Vilnies" salėje įvyko Lietuvių Ex Mainierių Draugiško klubo narių susirinkimas. Smagu pasakyti, kad nors iš ryto lijo, bet nariai neišsigando lietaus ir atsilankė į susirinkimą.

Prieš susirinkimą buvo skanūs pietūs, kuriuos paruošė drg. H. Pajūnienė, talkininkaujant Frances Jorgas ir Jonui Feizai. Papietavus ir pasikeitus dovanėlėmis, kurias nariai atnešė, Klubo pirmininkas Jonas Copin atidarė susirinkimą ir vedė Mykolas Marazas. Paprašė narių atsistoti ir viena minute tyloj pagerbti jo atminimą, kartu išreikšti užuojautą jo žmonai, Klubo protokolų sekretorei Julijai Marazienei.

Valdyba reportavo, kad atliekanti jai paskirtus darbus ir sekretorė perskaitė praeito susirinkimo tarimus, kurie buvo vienbalsiai priimti. Fin. sekr. F. Jorden raportavo, kad turime 88 narius gerame stovyje, nors iš jų 14 dar už šiuos metus duoklių nepasizmokėjo, bet susirinkime keletas pasimokėjo. Nariai pasižadėjo paraginti kitus, kad iki sekančio susirinkimo užsimokėtų. Savo mokestį laiškų nuo J. Povilaičio ir A. Gabrius. Pastarasis dar prisiuntė Klubui \$3 dovanų ir nusiskundė, kad jo žmona Marytė yra rimta ligonė. Gaila. Taipgi gavusi laišką iš Springfield, Ill., kad panaujinti "Chereri", kad tuojaus padaryta. Paskaitė ilgą sąrašą sekančiame susirinkime įteikti jų adresus, kad nariai galėtų aplankyti. Išde buvo \$33.85. Šiame susirinkime dovanų gauta nuo H. Trusk \$5; A. Gabrius \$3; J. ir K. Sisevičių \$3; V. Samuolienės \$2 ir A. Jakiene \$2. Viso \$15. Už duokles \$7, už dovanas \$17. Viso pajamų turėta \$39. Išlaidų \$41.50. Išde liko \$26.35.

gauta nuo H. Trusk \$5; A. Gabrius \$3; J. ir K. Sisevičių \$3, V. Samuolienės \$2 ir A. Jakiene \$2. Viso \$15. Už duokles \$7, už dovanas \$17. Viso pajamų turėta \$39. Išlaidų \$41.50 išde liko \$26.35.

Sekantis susirinkimas bus rugsėjo 15 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Susirinkimą uždare 2:30 val. po pietų pirm. J. Copen.

Sekr. J. Marazienė

P. Valentienė rimtai nesveikuoja

"Vilnies" skaitytoja, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė drg. P. Valentienė pastaruoju metu niekur toliau nuo savo namų negali nueiti. Ji turi didelį nemalonumą su kojomis.

Linkėtina mielai draugei sutvirtėti sveikatoje ir vėl dirbti pažangaus judėjimo labui. J. Urmonienė

IŠVYKSTA PAŽVEJOTI

Vandutė ir Petras Gaidan liepos 7 d. išvyksta į Rhineland, Wis., pažvejoti. Jiedu tikisi nemažai pagauti žuvies. Jie žadėjo Rhineland, Wis., pabūti mažiausia pora savaitių, nes tenyškštis klimatas puikus. Kurie ten yra buvę, sako, kad ten klimatas veik visai nesiskiria nuo Lietuvos klimato. Ten auga birželiai ir kiti medžiai. Siauriniam Wisconsinine pasijunti tarsi esi Lietuvoje.

Linkėtina mielai dainininkei ir jos mylimam Petriukui nuotaikingai ir naudingai praleisti atostogas ir pagauti gražios žuvies.

J. Urmonienė

Tarpe mūsų

— Amerikos Moterų Kultūros klubo narės seniai pasigenda Marthos Plauskienės, kuriai teko sunegaluoti ir nemaža laiko pagulėti ligoninėje. Šiuo metu Martha išėjusi iš ligoninės gyvena pas savo anūką. Jos adresas yra: Martha Plauska, 7931 S. Hermitage, Chicago, Ill. 60620. Paguoskime ją laiškais bei atvirutėmis.

— Labai atsiprašome, kad mirus Antanui Grinai užuojautoje, paskelbtoje "Vilnies" kovo 29 laidoje, tapo praleistos pavardės Anna Jacobs ir Antaninos Butkis.

— Mus sujaudino, kai birželio 5 dieną Mike Načiūno šeimininkė paskambino mums ir pranešė, kad Mike Načiūnas išvežtas į ligoninę. Ji papasakojo, kad vyras, pristatinėjantis jam pusryčius, rado jį sudribusį kambario ąsloje. Skubiai buvo pašaukta greitoji pagalba ir nugabentas į Mercy ligoninę, bet esanti viltis, kad jis atsigaus.

— Gegužės 10 d. į "Vilnies" raštinę buvo užėjęs Jonas Bielskis, gyvenantis Melrose Parke. Papasakojo, kad prieš kurį laiką buvo nuvykęs į Arizoną ir apsisostojęs pas savo seną pažįstamą Delle Reuther. Kaip žinia, Della savo laiku, kai gyveno Chicagoje, buvo aktyvi vilnietė. Nuvykus į Arizoną rankų irgi nenuleidžia, ypač aktyviai reikiasi senų žmonių (pensininkų) sąjudžiuose, nežiūrint kad kiek laiko atgal turėjo nelaimę ir dabar turi vaikščioti pasiramsčiuodama lazda.

— Atrodo, kad Gužauskų šeimai šie metai nelaimingi. Ann Krisiken. Gužauskienės duktė, turėjo akies operaciją. Po kiek laiko jos motina krito ir susilaužė ranką. Jo adresas: Mrs. Gužauskas, c/o Emily White, 650 Sunset Drive, Naperville, Ill. 60540.

— Gegužės 31 d. į "Vilnies" raštinę buvo užėjusi plačiai visiems žinoma Helen Trusk su savo dukra Aldona Zakas. Buvo užėjusi įteikti užuojautą mirusio Mike Marazo artimiesiems ir paaukojo \$10 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros klubui. Moteris paaimanavo, kad jos šis išėjimas iš namų pirmas nuo sausio 11 dienos, išskiriant lankymąsi pas gydytoją. Ji jau 90 metų amžiaus ir priskiriama prie mūsų "90 metų amžiaus žmonių klubo".

— Ilgametis St. Louis, Mo., gyventojas ir per metų metus "Vilnies" skaitytojas Peter Bells šiuo metu randasi senelių priežiūros namuose. Likęs našlys bandė gyventi vienas, bet kadangi jau virš 90 metų, turėjo pasiduoti seno žmogaus likimui. Gražu būtų, kad jo draugai "old timeriai" jį atsimintų. Jo adresas: St. Joseph's Hill Infirmary, St. Joseph Road, Eureka, Mo. 63025.

Rimtai nesveikuoja Antaneta Butkis

Teko pasikalbėti su drg. Antaneta Butkis, sužinojau, kad jos sveikata rimtai sušlubavusi. Gydytojas nustatė, kad turi pergyventi akių operaciją. Be to, dar turi didelį nesmagumą su kojomis. Nelabasis artritas ją jau gerokas laikas kaip kankina. Ji nebepali vairuoti automašinos. Del to mes pasigendame jos Ex Mainierių klubo susirinkime, taipgi Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkime. Anot jos pačios pasakymo, negreit galės dalyvauti sueigoje, kurią ji niekuomet nepraleisidavo.

— Ilgai atsiminsime pittsburghietį Stanley Paulauską, prižiūrėjusį senatvės sulaukusią plačiai mums žinomą Anną Remeikienę-Miller, kai numirė jos vienintinis sūnus Victor. Dažnai jis parašydavo mums apie Remeikienės sveikatą, o kai ji numirė, Paulauskas ir toliau užprenumeruoja "Vilni" ir ją atydziai skaito nors pats yra čia Amerikoje gimęs ir aukęs. Užsiprenumeruodamas laikraštį atsiuntė ir \$15 laikraščiu dovaną.

— Per kelis metus nematytas Leon Markiewicz padarė mums surpizą, užeidamas į laikraščio raštinę atsinaujinti prenumeratą. Kaip žinia, anksčiau jis aktyviai reikišė tarp mūsų lietuvių ir pažangių Chicago rusų, bet dėl sveikatos sušlubavimo per tuos kelis metus buvo pasitraukęs iš aktyvios visuomeninės veiklos. Anksčiau jis gyveno 2124 W. Pierce, dabar persikėlė gyventi į 616 W. Arlington Place, Chicago, Ill. 60614.

— Gyvenanti 8807 W. Lotus Drive, Hickory Hills, Ill. 60457, Marcelė Mažeikienė, 90 metų amžiaus, daugiau kaip dešimt metų turi prižiūrėti savo invalidę dukrą, kuri reikia ir pamaitinti, ir nuprausti, netgi ir naktį būti prie jos. Slaugė ateina padėti, bet motinai rūpesčio daugiausia, kai pati jau sulaukusi gilios senatvės. O kai jaunesnė buvo, atsimename, kaip ji aktyviai reikišė mūsų organizacijose ir šiaip sąjudžiuose. Laimė, kad jai dar padeda jos žentas.

— Kalifornietis Walter Dorinas grįždamas iš viešnagės Lietuvoje ir stabtelėjęs Chicagoje papasakojo, kad plačiai mums žinomas Bronius Gelgotas išvyko į Lietuvą keturiems mėnesiams.

— A. Litvinas pranešė, kad Mary Montvilas nuvykusi į Floridą pas savo seserį ir švogeri buvo sunkiai susirgusi, ligoninėje išgulėjo net dvi savaites.

— Bronius Gelgotas prieš išvykdamas į Lietuvą atsiuntė Charles Bartniko prenumeratos atnaujinimą ir \$5 auką. Laiške Gelgota pažymėjo, kad Bartnikas jau 96 metų, o jo žmona taip pat virš 90. Bartnikų adresas yra: Mr. and Mrs. Charles Bartnick, 6207 Acorn St., San Diego, Cal. 92115.

— Sužinoję išsigandom, kad Frank Veseley, grįžęs iš LDS bowlerių banketo, gegužės 20 kuo skubiausia turėjo skubėti į ligoninę. Gydytojai įtarė, kad sušlubavo jo širdis ir patarė ilgesniam laikui pasilikti ligoninėje, bet po kelių tyrimų surado, jog nieko blogo nėra su širdimi, o tik tebėra neišėjusi influenza, kurios jis nebaigęs atsikratyti vyko pas bowlerius.

Nellie

Rašant žinią čar nebuvo žinoma, kada išvyks į ligoninę ir į kuria.

Linkiu mielai Antanetai Butkis sėkmingai pergyventi operaciją ir sutvirtėjus vėl būti tokiai veikliai ir darbščiai, kokia buvo visą savo brandų gyvenimą. A. Vaitkienė

M. Marquardt buvo rimtai susirgusi

Siaip silpnos sveikatos drg. M. Marquardt buvo rimčiau susirgusi. Jai smarkiai bėgo kraujas iš nosies teko vežti į ligoninę.

Pastaruoju metu kiek geriau jaučiasi, bet silpna, nes neteko nemaža kraujo.

Linkėtina Martulei greito ir sėkmingo susveikimo. Kaltarietė

Vilnis, 1984 liepos 5

KULTŪRIETES TURĖJO SUSIRINKIMA

Birželio 19 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas. Smagu pasakyti, kad nemažas skaičius narių atsilankė nežiūrint, kad nespėta spaudoje pagarsinti, nes vieno "Vilniai" numerio laida neišėjo.

Draugijos pirmininkė drg. Antanina Vaitkienė atidarė susirinkimą 12 val. dieną ir vedė tvarką. Perskaitytas pereinamo susirinkimo protokolas ir priimtas kaip skaitytas.

Valdyba davė išsamų raportą iš

savo veiklos, kad atlikusi visus darbus, kurie jai buvo paskirti. Finansų sekretorė pažymėjo, kad dar yra narių, kurios už šiuos metus nepamokėjo duoklių, bet tikisi, kad iki kito susirinkimo, nemažai pasimokės.

Kadangi delegatė P. Malinauskienė, kuri buvo išrinkta dalyvauti laikraščio "Vilnis" dalininkų suvažiavime neatsilankė, tai ją pavadavo sekretorė J. Marazienė. Sakė, kad suvažiavimas buvo sėkmingas, turėta labai mielų svečių iš visos plačios šalies. Taipgi nemažai sulaukta laikraščio paramos. Be to, ji žymėjo, kad yra dedamos pastan-

gos išleisti ateinančiais metais "Vilnis" 65 metų gyvavimo albumas. Ji priminė, nes mūsų draugija yra viena iš stambių laikraščio rėmėjų. Jos minčiai visos narės pritarė ir pažadėjo duoti informacijų sekretorei iš praities draugijos veiklos.

Raportuota, kad rimtai nesveikuoja: L. Matuzienė, M. Marquandt, U. Juodaitienė, M. Pliauskienė, H. Trusk. Palinkėta joms pasveikti.

Gautas Helen Trusk laiškučiai, kuriame įdėta \$10 draugijai dovana. Tai jos 90-to gimtadienio proga dovana. Visos sveikata ir vėl galėtų narės linkėjo jai dar daug gražių gimtadienių sulaukti ir kad grįžtų su mumis dirbti pažangos labui. Taipgi drg. A. Dočkienė prisiuntė per J. Marazienę draugijai \$5 dovana.

Kitos narės įteikė po mažesnę sumą ir viso dovanoms įteikta \$26. Gražu, kad narės rūpinasi draugijos reikalais bei parama.

Pirmininkei pranešus, kad liepos 16 d. ji kartu su vyru vyksta pasisvečiuoti į T. Lietuvą, narės linkėjo jiems malonios viešnagės. Taipgi prašė mielos pirm. Antaninos Vaitkienės, kad jiedu su vyru Pranu perduotų mūsų nuoširdžius linkėjimus mūsų draugijos narėms, kurios gyvena T. Lietuvoje: Imbrozinei, F. Petrusėvičienei ir M. Kairienei. Mes dažnai apie jas pagalvojame ir laukiame atvykstant į svečius. Vaitkai užtikrino, kad jie aplankys jas ir perduot mūsų sveikinimus.

Aplankėme Onutę Jakubauskienę

Mudvi su Onute Jokubkiene, pas kurią svečiavausi porą dienų sumanėme aplankyti nenuilstančią veikėją, kuri, nežiūrint nemažos naštos metų, neapleidžia veiklės vieno stambesnio renginio — tai mielą Onutę Jokubauskienę. Į talką pasikvietėme drg. Joną Patecką,

kuris savo automašina mus sutiko nuvežti. Nuvykusios radome Onutę besidarbuojant savo gražiame gėlių darželyje. Besisvečiuodami sugalvojome aplankyti ir mirusius. Onutė labai apgailestavo, kad niekas jai nepranešė, kad mirė Mykolas Marazas. Julija ir Mykolas buvo jos

artimi draugai ir dažnai viešėdavo pas ją, iki Mykolas dar galėjo pavaikščioti. Tai visi vykome į Lietuvių Tautines kapines ir aplankėme Miko kapą, taipgi savųjų, kurių visi turime ten palaidotų.

Smagu buvo matyti Onutę dar pusėtinai žvaliai vaikstant, tik skundėsi, kad klausia bei regėjimas silpnėja. J. Urmonienė

Nutarta sekantis susirinkimas, kuris įvyks liepos 17 d. 12 val. d. Vilnies salėje, turėti žemutinėje salėje, kad nereikėtų narėms aukštai lipti laiptais.

Pasitikime, kad liepos 17 d. skaitlingai narės atsilankys į susirinkimą. Sekr. J. M-nė

CHICAGO, ILL.

mirus

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems artimiesiems giminėms bei kilnios idėjos draugams Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdim su jumis.

ANNA ir S. J. JOKUBKAI
NELLIE ir LOUIS DE SCHAAF

LIŪDNAS PRISIMINIMAS DUKTERS WILMOS

Mirė 1949 metais liepos 14 d. Palaidota Lietuvių Tautinėse kapinėse. Šiomet sukaks 35 metai kaip jos nebeturime.

Ji gimė 1935 metais vasario 16 dieną, Brazilijoje, Sao Paulo mieste. Į JAV atvyko 1947 metų gruodžio 30 dieną. Čia tegyveno tik pusantų metų.

Paliko dideliame nulūdimė mus tėvus.

ANNA ir S. J. JOKUBKA

MIAMI, FLA.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Blanche Novick [Turauskaitė]

Mūsų mylimos mamytės prisiminimas, kuri atskyrė iš mūsų tarpo 1977 metais, liepos 3 d.

Mes jos pasigendame dabar taip pat kaip ir tuo laiku kai ji mirė ir niekad nepamiršime jos.

Dukros—ELENA ir ALDONA
ir šeima

NUOŠIRDI PADEKA
UŽ SUTEIKTAS PASLAUGAS LAIDOJANT

MYKOLĄ MARAZĄ

Mirtis yra pats skaudžiausias ir žiauriausias žmonių gyvenime įvykis, bet kas gimė, turi ir mirtį. Bet kai ateina toji mirtis visai netikėtai ir nenujaustai, tai likusiems artimiesiems darosi baisi širdgėla.

Tą baisų smūgį pergyvenau, kai negailestinga mirtis 1984 m. gegužės 28 d. sustabdė mano mylimo vyro Myko Marazo kilniosios širdies plakimą. Mirusį turėjom palaidoti, o tam reikalinga plačios visuomenės paslauga. Mano laimei, sulaukiau nuoširdžios užuojautos nuo kilnios idėjos draugų ir draugių. Visiems paskirai neįstengsiu padėkoti, tai teikitės priimti mano nuoširdžią padėką per brangų laikraštį "Vilni": už atsilankymą į šermenis, už gyvų gėlių puokštes, už įteiktas dovanas, už išreikštą gilią užuojautą asmeniškai, laiškais, telegramomis ir per spaudą. Dėkui dainininkei Estelle Bogden ir muzikei Valerijai Urbikas, karsto nešėjams, laidotuvių direktoriui už pasakytą kalbą., Onai Masienei už tikrai motinišką užuojautą ir manęs globojimą sunkiose gyvenimo valandose, už aprašymus spaudoje J. Urmonienei.

Jūsų suteiktos paslaugos ir gilūs atjautimai pasiliks mano širdyje ir mintyse iki gyvenimas lydės mane.

Laikraščio įteikiu \$100.

SKEBERDYTĖ

CHICAGO, ILL.

MIRUS

MYKOLUI MARAZUI

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Julijai Marazienei ir jos artimiesiems giminėms ir draugams Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdim su jumis.

E. ir F. Jordan	Ann Peters
Mary Montvilas	T. ir V. Urbikas
Anele Dockus	Eva Sankus
Frances Rimdžius	Isabelle Peters
A. Butkis	John Feiza
Albertina Jenkins	J. Sisevich
David Nachel	Ch. Sisevich
Frances Rychel	John Pateckis
Millie Kancere	Tony Gurskis
D. ir V. Yotka	Tom Gurskis

M. Wassel

IŠKILMINGAI IR GARBINGAI ATSIŠVEIKINTA SU VELIONIU MYKOLU MARAZU

Gegužės 27 d. vakare staiga širdies smūgio ištiktas buvo greitosios pagalbos mašina nuvežtas į Mercy ligoninę, kur gydytojai nustatė, kad trūkusi prie širdies arterija. Tuojaus buvo operuotas ir tikėtasi, kad bus išgelbėta jo gyvybė. Bet po 4 val. operacijos, kuri kaip gydytojai sako, buvusi sėkminga, bet už 6 valandų, tai yra gegužės 28 d. 2 val. po pietų, užgeso jo šviesaus gyvenimo liepsnelė.

Velionis buvo pašarvotas gegužės 30 d. J. P. Ridiko koplyčioje. Birželio 1 d. 10 val. ryto prisirinko kupina Ridiko koplyčia velionio artimųjų ir draugų. Velionio žmonos giminaitė atvyko iš Floridos ir nemažai artimų draugų iš Wisconsin.

Lygiai 10 val. ryto solistė Estelle Bogden, palydint vargonų muzikai Valerijai Urbikienei, pradeda "Neverkiete prie kapo žuvusių draugu". Žmona Julija garsiai pravirko. Toliau kalba laidotuvių direktorius P. J. Ridikas. Jis plačiai palietė velionio gyvenimo kelią. Jis priminė, kad velionis Mykolas buvo neturtingų tėvų sūnus. Tėvas pora kartu buvo Amerikoje, motina dirbo dvare virtuvėje. Tėvas grįžo iš Chicago prieš pat pirmą pasaulinį karą ir po kiek laiko mirė nuo inkstų uždegimo. Mykolas tebuvo vos 14 m. a. Jam teko rūpintis šeimos užlaikymu, padėti motinai auginti

sesutę Onytę. Velionis labai mėgo mokslą. Pirmiausia įsidarbino valsčiaus raštinėje raštininku. Vėliau įstojo į karo tarnybą. Čia bedirbdamas tęsė mokslą. Baigė gimnaziją, vėliau studijavo universitete ir įsigijo ekonomisto diplomą.

Karo metu, buvo nacių išvežtas kasti apkasų. Iš ten pabėgęs, bandė grįžti į Lietuvą, bet gavo žinią, kad mirė motina ir sesuo. Atvyko į šią šalį. 1950 m. spalio 11 d. sukūrė šeimos židinį su "Vilnies" vietos žinių redaktore Julija Skeberdyte. Pats Mikas 9 metus dirbo "Vilnies" įstaigoje, kur 1966 m. gegužės 21 d. buvo ištiktas paralyžiaus. Buvo atimta visa dešinė kūno dalis. Už metų

kitų šiek tiek buvo atsigavęs, bet per pastaruosius 5 metus niekur iš namų neišėjo. Jį slaugė ir rūpestingai prižiūrėjo jo mylima žmona Julija.

Po kalbos, vėl girdisi momentui pritaikintos dainos. Dalyviams atsisveikinus, pasiliko atsisveikinti žmona ir jos giminės.

Didelis skaičius automašinių kupinų palydovais, nulydėjo velionį į Lietuvį Tautines kapines, kur jau buvo iš anksto paruošta vieta ir su lietuviškais motyvais pastatytas paminklas. Kapinėse vėl kalbėjo Ridikas ir Julijos vardu padėjo dainininkėms, karsto nešėjams, už gėlių puokšte ir už dalyvavimą šermentyse ir laidotuvėse. Ypatinai dėkojo Onai Masienei, kuri nežiūrint baisios audros, kuri siautė Chicagoje gegužės 28 d., atvyko į ligoninę ir buvo visą laiką su Julija prie mirštančio Julijos mylimo vyro Mykolo. Taip gi ji globojo Juliją laike laidotuvių, Ridikas Julijos vardu pakvietė visus dalyvius pietums į Marlene's Landmark res-

toraną, kur visi dalyviai buvo gražiai pavaišinti ir tuo būdu padėkota už visas suteiktas ištikimą darbo klasės draugą vargdienių užtarėją.

Lai Jam bus ramu ilsėtis šios šalies svečioje žemelėje, panešus sunkios ligos našta, kuri jį lydėjo per 18 metų. O mielai Julijai gili užuojauta.

J. URMONIENĖ

Linkejimai iš Decatur, Mich.

Gerokas laikas kai negirdėjau drg. A. ir A. Korens, kurie gyvena Decatur, Mich., tai birželio 10 d. paskambinau telefonu. Antanina sakė, kad jau galinti pavaikščioti, bet koją vis dar skauda, Andriejus sakė, kad šiek tiek atgavęs sveikatą, bet amžius neleidžia bėgioti.

Korens prašė pasveikinti visus vilniečius ir jų pažįstamus. Malonu buvo su jais pasikalbėti.

J. Urmonienė

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems jos artimiesiems giminėms ir draugams gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir aš liūdžiu su jumis.

LUCILLE MATUZ

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems jos artimiesiems giminėms ir draugams gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdime su jumis.

ALDONA ir FRANCIS OLSON
Libertyville, Ill.
MARY ir JULIUS URBIKAS

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems jos artimiesiems giminėms ir draugams gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdime su jumis.

TONY LITVINAS
ANNA JACOBS
ESTELLE ir VINCE BOGDEN

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems jos artimiesiems giminėms ir draugams gyvenantiems Amerikoje ir mes liūdime su jumis.

A. Vaitkienė	Connie Kurpeikis
Alice Pauliukas	Anna Šileikis
F. Vaitkus	Julia Urmon
P. Malinauskienė	Sofija Baublis
Helen Pajūnienė	John Bartkus
A. ir J. Copin	Estelle Strong
Stella Chapas	A. Chapas

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems jos artimiesiems giminėms ir draugams gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdime su jumis.

V. ir T. Powell
Walter Slench
Martha Marquardt
Mr. ir Mrs. T. Malan
Mr. ir Mrs. C. Karalius
A. Masis
Walter Žukauskas
Sally Žukauskas

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems artimiesiems giminėms bei kilnios idėjos draugams Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdime su jumis.

JULIA URMON
VIRGINIA WROBEL
ir šeima

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Julijai ir visiems artimiesiems giminėms ir draugams gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje. Žinokit, kad ir mes liūdime su jumis.

HELEN TRUSK
ALDONA ZEKAS
IDA MATEKŪNAS